

Segédlet

az iskolai közösségi szolgálat megszervezéséhez

ÁTDOLGOZOTT VÁLTOZAT

Budapest, 2015.

TARTALOM

ELŐSZÓ	3
A SEGÉDLET CÉLJA.....	5
JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	5
A NEMZETI KÖZNEVELÉSRŐL SZÓLÓ 2011. ÉVI CXCV. TÖRVÉNY	6
A NEMZETI ALAPTANTERV KIADÁSÁRÓL, BEVEZETÉSÉRŐL ÉS ALKALMAZÁSÁRÓL SZÓLÓ 110/2012. (VI. 4.) KORMÁNYRENDelet	6
A NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZTMÉNYEK MŰKÖDÉSÉRŐL ÉS A KÖZNEVELÉSI INTÉZTMÉNYEK NÉVHASZNÁLATÁRÓL SZÓLÓ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI RENDELET.....	7
ELMÉLETI ÉS TÖRTÉNETI HÁTTÉR, ELŐZMÉNYEK.....	9
MI IS AZ ÖNKÉNTESSEG ÉS A KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT KÖZTI KÜLÖNBÖSÉG?	11
Az iskolai közösségi szolgálat céljai 14	
FELKÉSZÜLÉS AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT BEVEZETÉSÉRE	19
AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT IRÁNYÍTÁSA	21
A TEVÉKENYSÉG MEGSZERVEZÉSE AZ ISKOLÁBAN	22
A KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT DOKUMENTÁLÁSA.....	25
NAPLÓ, BIZONYÍTVÁNY, TÖRZSKÖNYV	27
A PROGRAMRA VALÓ FELKÉSZÍTÉS.....	28
A PROGRAM LEBONYOLÍTÁSA	29
A SZOLGÁLAT SZERVEZÉSE A FOGADÓ SZERVEZETEKNEK	30
MAGÁNSZEMÉLYEK	33
NYILVÁNOSSÁG	33
A PROGRAM ZÁRÁSA.....	34
A KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT TERÜLETEI	34
FOGALMAK.....	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
TÁJÉKOZTATÓ AZ ÁLLAM ÁLTAL FINANSZÍROZOTT ÁLTALÁNOS GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI BALESETBIZTOSÍTÁSRÓL	38
MELLÉKLETEK, MINTÁK	42
TANULÓI JELENTKEZÉSI LAP.....	43
KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLATI NAPLÓ.....	46
EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS (MINTA)	49
A PEDAGÓGUS FELKÉSZÜLÉSÉT SEGÍTŐ PROJEKTMINTA.....	49
.....	
.....	

Előszó

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelésért Felelős Államtitkársága a Segédlet megjelentetésével segíteni kívánja az Iskolai Közösségi SZolgálat (továbbiakban : IKSZ) összefüggő feladatok ellátását. A közösségi szolgálat elvi és gyakorlati kérdéseit tárgyaló kiadványunkat a továbbiakban a gyakorlati munkát közvetlenül segítő módszertani anyagok, jó példák követték, amelyek az OFI közösségi szolgálati honlapján (a www.kozossegi.ofi.hu/tanaroknak/modszertani anyagok aloldalon) olvashatók, illetve a karusszelben. Szintén ezen az internet helyen kívánunk lehetőséget biztosítani a programmal összefüggésben felmerülő kérdések megválaszolásával a „Gyakran ismételt kérdések” rovattal, amelyet rendszeresen frissítenek munkatársaink.

A kiadvány felhasználói megismerhetik a téma előzményeit, elméleti alapjait, jogszabályi háttérét, illetve ajánlásokat, ötleteket kapnak a napi iskolai gyakorlathoz, elősegítve a tanulók számára a közösségi szolgálat teljesítését.

Az olvasó áttekintést és mintákat kap a közösségi szolgálat társadalmi szerepéről, iskolai helyéről, a helyi program megvalósulásának, elkészítésének javasolt lépéseiről, a tanulók segítségéről, az iskolai adminisztráció fontosabb elemeiről.

Bizonyára nagy számban akadnak olyan iskolák, amelyek saját elképzeléseik, esetleg a már működő programjaik mellett szívesen támaszkodnának egy közvetlenül követhető mintára. Kész programot azonban nem mellékelünk az anyaghoz, mivel e tevékenység csak a helyi, egyedi adottságok és kreatív ötletek felhasználásával lesz az iskolai munka intézményre szabott eleme. Jó gyakorlatokat: képes beszámolókat találnak a kozossegi.ofi.hu carusszel részében, ahonnan tudnak ötleteket meríteni közvetlenül vagy a megvalósító iskola közreműködésével.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma (korábban a Nemzeti Erőforrás Minisztérium) oktatásért, szociális, család- és ifjúságügyért felelős államtitkársága – a Nemzeti együttműködés nyilatkozat szellemében – felhívást intézett a középfokú nevelési-oktatási intézményekhez, hogy vegyenek részt a számukra meghirdetett *TÁRS-programban*.

A program egyik aktualitását egyrészt az adta, hogy 2011 az *önkéntesség európai éve* volt, másrészt Magyarországot az elmúlt időszakban többször sújtó viharkár, árvíz, vörösiszap-katasztrófa a társadalom egészéből váltotta ki a közösségi összefogást, s rámutatott a szolidaritás egész nemzetet erősítő erejére. Az önkéntesség és az iskolai közösségi szolgálat hozzájárul ahhoz, hogy a kapcsolataiban gazdag, sokféle, sokszínű társadalmi háttérrel rendelkező egyénekből és közösségekből álló társadalom még befogadóbbá és egyben emberibbé váljon. A jelenleg 14–18 éves korosz-

tálynak ebben kiemelkedő szerepe lehet, és az e feladatra való felkészítésben az iskolarendszernek is tennivalója van. A *TÁRS-program* a társadalmi felelősségvállalás, befogadás, aktivitás, kreativitás növelését tűzte ki célul.

A *TÁRS-program* jó gyakorlatai megtalálhatók az OFI közösségi szolgálati honlapján ([www.kozossegi.ofi.hu/letöltések](http://www.kozossegi.ofi.hu/letoltések) aloldalán).

A kiadvánnyal segíteni kívánjuk az iskolában készülők, a helyi viszonyokhoz, igényekhez igazított programterv megfelelő tartalommal történő kitöltését, továbbá a szintén a helyi viszonyokhoz igazodó és a lehetőségekhez alkalmazkodó feladatterv elkészítését. Az elsődleges cél az, hogy minden iskola a tanulók elképzeléseihez, terveihez igazodó közösségi szolgálatot szervezzon, továbbá a saját települési iskolahasználoi köréhez, a helyi adottságokhoz és a felkészültségéhez igazodóan a helyi igények és lehetőségek figyelembevételével alakítsa ki a saját programját.

Köszönetet mondunk Kada-Molnár Krisztinának és Molnár Karolinának a kiadvány megújításban nyújtott szakmai munkájukért.

A megvalósításhoz sok sikert kívánunk!

Budapest, 2015. szeptember

A kiadásért felelős az Emberi Erőforrások Minisztériuma,
továbbá az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

A kiadvány szerkesztésében és összeállításában közreműködött

Simonyi István, EMMI, 2012.

Dr. Bodó Márton, OFI, 2012, 2015.

Kosinszky Zsuzsanna EMMI, 2015.

Lektorálta

Veszelszki Ágnes, 2012.

A segédlet célja

Egy egészséges társadalomban nem hagyják magukra a bajba jutottakat, azonban a segítségnyújtást, csakúgy, mint az együttélés más szabályait, tanulni kell. Az iskolai oktatás célja nem csak az ismeretek átadása, hanem a nevelés is. Minél fiatalabb korban tudatosítani kell a gyermekekben, fiatalokban, hogy nem önálló szigetekként élünk a világban, hanem egy közösség tagjai vagyunk, ezáltal felelősséggel tartozunk egymásért, a közösségért.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény) a korábbinál nagyobb figyelmet fordít a nevelésre, ezért szerepel benne az az előírás, amely az érettségi vizsga megkezdését 2016. január 1-jétől 50 óra közösségi szolgálat teljesítéséhez köti minden magyar tanulónak. Ez azt rögzíti a jogszabályi szinten, hogy az érettségi nemcsak szellemi, tantárgyi tudást mér, hanem azt a pedagógiai célt is, hogy a szociális készségek, a társadalmi érzékenység kimunkálása is szükséges ahhoz, hogy valaki érett legyen, és a középiskolai tanulmányait befejezze.

Néhány évvel ezelőtt, a társadalmi bizalomról szóló felmérésben¹ a megkérdezettek több mint nyolcvan százaléka válaszolta azt, hogy senki nem törődik a másikkal. Ez a közgondolkodást jelző arány a sürgős beavatkozás szükségességét jelzi.

Jogszabályi háttér

Az alábbiakban felsoroljuk azokat a jogszabályokat, amelyeket az iskolai közösségi szolgálat megszervezésében kötelezően alkalmazandóak, továbbá azokat is, amelyeket figyelembe kell venni a nevelési-oktatási intézmények számára, és a közösségi szolgálattal kapcsolatban különböző feladatokat, szempontokat tartalmaznak.

A kötelezően alkalmazandó jogszabály a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 04.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nat), valamint a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet.

A további jogszabályokat azért említjük meg, mert azok segítséget jelenthetnek, támpontot nyújthatnak a közösségi szolgálat megszervezéséhez.

---

¹ Forrás: Giczi Johanna – Sík Endre: TÁRKI Európai társadalmi jelentés 2009. 4. Bizalom, társadalmi tőke, intézményi kötődés; Csepeli György és Prazsák Gergő: Az el nem múlt feudalizmus, 2011, in: [Társadalomkutatás. Vol. XXIX. No. 1. pp. 16](http://konfliktuskitato.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=261%3Aaz-el-nem-mulo-feudalizmus), http://konfliktuskitato.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=261%3Aaz-el-nem-mulo-feudalizmus

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény

4. § (13) bekezdés: A „közösségi szolgálat: szociális, környezetvédelmi, a tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység és annak pedagógiai feldolgozása”.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (részlet)

(Hatályos: 2015. I. 1-től)

4. § 15. közösségi szolgálat: szociális, környezetvédelmi, a tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység és annak pedagógiai feldolgozása,

6. § (4) A középiskola elvégzését közvetlenül követő érettségi vizsgaidőszakban az érettségi vizsgák megkezdésének feltétele ötven óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása, kivéve

a) a felnőttoktatásban részt vevő tanulókat és

b) azon sajátos nevelési igényű tanulókat, akiket a szakértői bizottság javaslata alapján a közösségi szolgálat alól az igazgató határozatban mentesített.

63/B. § (1) A Nemzeti Pedagógus Kar

a) külön jogszabályban meghatározottak szerint ellenőrzi a 4. § 15. pontjában meghatározott közösségi szolgálat szervezését, valamint működteti az ehhez kapcsolódó tanácsadó és információs rendszert...

63/D. § (1) Az Országos Küldöttgyűlés kizárólagos hatásköre:

f) a közösségi szolgálattal kapcsolatos tanácsadási és ellenőrzési tevékenység szabályozása

97. §(2) Az érettségi bizonyítvány kiadásához a közösségi szolgálat végzésének igazolását először a 2016. január 1-je után megkezdett érettségi vizsga esetében kell megkövetelni.

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 04.) Kormányrendelet

Részletek a dokumentumból

- Fejlesztési terület – nevelési célok között szerepel, mint keresztntantéri elem;
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség;
- A Nat. ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez,

- Életvitel és gyakorlat (9–12. évfolyam) közműveltségi tartalmai között szerepel: Pályaorientáció, közösségi szerepek;
- A civil szervezetek céljai, lehetőségei, jelentőségük, néhány ismertebb nemzeti és nemzetközi civil szervezet tevékenysége. A tágabb közösségért (iskola, helyi közösség, település) végzett önkéntes munka lehetőségei és jelentősége, közösségi szolgálat. Katasztrófavédelmi, polgári védelmi és honvédelmi alapismeretek.

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

45. A közösségi szolgálattal kapcsolatos rendelkezések

133. § (1) A középiskola feladata és az intézmény vezetőjének felelőssége a tanuló választása alapján az iskolai közösségi szolgálat megszervezése állami, önkormányzati, civil, nonprofit szervezetnél, illetve a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezetnél, középiskola magán-személlyel kötött megállapodása alapján magánszeméllynél vagy saját intézményben. Ennek keretében meg kell szervezni a tanuló közösségi szolgálatának teljesítésével, dokumentálásával összefüggő feladatokat ellátását. A tanuló osztályfőnöke vagy az ezzel a feladattal megbízott pedagógus a tanuló előmenetelét rögzítő dokumentumokban az iratkezelési szabályok megtartásával nyilvántartja és folyamatosan vezeti a közösségi szolgálattal összefüggő egyéni vagy csoportos tevékenységet.

(2) A közösségi szolgálat keretei között

- a) az egészségügyi,
- b) a szociális és jótékonyági,
- c) az oktatási,
- d) a kulturális és közösségi,
- e) a környezet- és természetvédelmi,
- f) a katasztrófavédelmi,
- g) az óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idős emberekkel közös sport- és szabadidős,
- h) az egyes rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerveknél bűn- és baleset-megelőzési területen folytatható tevékenység.

(2a) A közösségi szolgálat az intézményben meghatározott munkaköri feladatok ellátására nem irányulhat.

(2b) A tanuló a közösségi szolgálattal a lakóhelyén lévő, 133. § (2) bekezdés szerinti intézményben is teljesítheti.

(3) A tanulót fogadó intézménynek a (2) bekezdés a) és h) pontjában meghatározott tevékenységi területen minden esetben, a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott esetekben szükség szerint mentort kell biztosítania.

(4) A középiskola a 9-12. évfolyamos tanulói számára szervezi meg a legalább ötven órás közösségi szolgálattal, vagy annak teljesítésére időkeretet biztosít.

(5) A közösségi szolgálattal az adott tanuló esetében koordináló pedagógus az ötven órán belül - szükség szerint a mentorral közösen - legfeljebb öt órás felkészítő, majd legfeljebb öt órás záró foglalkozást tart.

(6) A közösségi szolgálat teljesítése körében egy órán hatvan perc közösségi szolgálati idő értendő azzal, hogy a helyszínre utazás és a helyszínről hazautazás ideje nem számítható be a teljesítésbe.

(7) A közösségi szolgálat helyszínén a szolgálattal érintett személy segítése alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb háromórás időkeretben végezhető.

(8) A közösségi szolgálat során a tanuló naplót köteles vezetni, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott.

(9) A közösségi szolgálat dokumentálásának kötelező elemeként

a) a tanulónak közösségi szolgálati jelentkezési lapot kell kitöltenie, amely tartalmazza a közösségi szolgálatra való jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, valamint a szülő egyetértő nyilatkozatát,

b) az osztálynaplóban és a törzslapon a kijelölt pedagógusnak dokumentálnia kell a közösségi szolgálat teljesítését,

c) az iskola a közösségi szolgálat teljesítéséről a tanulói jogviszony tanév közbeni megszűnésekor igazolást állít ki két példányban, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig az intézménynél marad,

d) az iskola a közösségi szolgálattal kapcsolatos dokumentumok kezelését az iratkezelési szabályzatában rögzíti,

e) az iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor az iskola és a felek együttműködéséről megállapodást kell kötni, amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatain és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a mentor nevét és feladatkörét.

Záradék:

46. Igazolom, hogy a tanuló a ...../..... tanévben ..... óra közösségi szolgálatot teljesített. B.

47. A tanuló teljesítette az érettségi bizonyítvány kiadásához szükséges közösségi szolgálatot TI A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 326/2013.

(VIII. 30.) Kormányrendelet

7. A pedagógusok munkaidejének beosztása

17. §

(2) Egyéb foglalkozás a tantárgyfelosztásban tervezhető, rendszeres nem tanórai foglalkozás, amely

a) szakkör, érdeklődési kör, önképzőkör,

b) sportkör, tömegsport foglalkozás,

c) egyéni vagy csoportos felzárkóztató, fejlesztő foglalkozás,

d) egyéni vagy csoportos tehetségfejlesztő foglalkozás,

e) napközi,

f) tanulószoba,

g) tanulást, iskolai felkészülést segítő foglalkozás,

h) pályaválasztást segítő foglalkozás,

i) közösségi szolgálattal kapcsolatos foglalkozás,

j) diákönkormányzati foglalkozás,

k) felzárkóztató, tehetség-kibontakoztató, speciális ismereteket adó egyéni vagy csoportos, közösségi fejlesztést megvalósító csoportos, a szabadidő eltöltését szolgáló csoportos, a tanulókkal való törődést és gondoskodást biztosító egyéni, a kollégiumi közösségek működésével összefüggő csoportos kollégiumi, valamint szakkollégiumi foglalkozás,

l) tanulmányi szakmai, kulturális verseny, házi bajnokság, iskolák közötti verseny, bajnokság, valamint

m) az iskola pedagógiai programjában rögzített, a tanítási órák keretében meg nem valósítható osztály- vagy csoportfoglalkozás lehet.

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény) ²

(2) A törvény hatálya nem terjed ki

d) a nemzeti köznevelésről szóló törvény szerinti közösségi szolgálatra.

Elméleti és történeti háttér, előzmények

Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 18-án adta ki ajánlását az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról (2006/962/EK). A meghatározott nyolc kulcskompetencia közül a 6. a *szociális és állampolgári kompetencia*, mely megerősítéséhez járul hozzá Magyarországon a közösségi szolgálat bevezetése.

A *Magyarországi önkéntesség fejlesztési stratégiája* című dokumentum (2006) szerint: „a 14 éven felüli felnőtt lakosság majd 40%-a vesz részt – jellemzően csak alkalmanként – önkéntes tevékenységekben”. A 2017-ig elérendő célok közt szerepel a dokumentumban, hogy

- az általános és középiskolák 50%-ában legyen lehetőség iskolarendszerben vagy mellette működő önkéntes programban való részvételre,
- a pedagógus-továbbképzés és az ifjúságsegítő-képzés részévé kell tenni az akkreditált önkéntes (tapasztalati tanuláshoz köthető) képzési tematikát,
- meg kell erősíteni a hazai építőtáborokat.

A *Nemzeti önkéntes stratégia 2011–2020* szerint³ az Európai Unió 15 év feletti lakosságának átlagoasan 22-23%-a kapcsolódik be önkéntes tevékenységekbe, Magyarországon még ehhez viszonyítva is alacsony a részvételi arány (10–19%), de ezzel együtt megállapítható, hogy az európai és a nemzetközi kutatások általában magasabb arányokat mutatnak ki, mint az egyes nemzeti tanulmányok.⁴ Az önkéntesség területén az egyes országok eltérően fejlődtek, de összességében az elmúlt tíz évben az önkéntesek száma folyamatosan növekszik Magyarországon is. Számos országban a 2008-as gazdasági válság nagy hatással volt az önkéntességre: több olyan ország is van, ahol ez az önkéntességben való részvételt még inkább növelte (például Hollandiában, Írországbán), más államokban (például Olaszországban, Lettországbán, Litvániában, Észtországban) a válság visszaesést hozott az önkéntességben.

² A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény nem kötelező érvényű a közösségi szolgálat tekintetében. Felhasználásáról az iskola saját hatáskörben dönt, ugyanakkor elemei csak a kötelező szabályrendszeren belül vehetők figyelembe. Pl. lehet tanítási napokon 2 órára korlátozni a közösségi szolgálat teljesítését, de nem lehet a 3 órás keretet növelni, mert az ellentmond az érvényben lévő jogszabálynak.

³ <http://www.onkentes.hu/sites/default/files/attachment/3/mk2012-32.pdf>

⁴ Forrás: Volunteering in the European Union, Educational, Audiovisual & Culture Executive Agency, Final Report by GFK, 2010.

A trend a kötelező iskolai szolgálat felé mutat az Egyesült Államokban. A Kongresszus 321: 105 arányban fogadta el a „GIVE act”-et (HR 1388: the Generations Invigorating Volunteerism and Education Act, 2009. március 18.), amely a kormányt arra kötelezi, hogy dolgozzon ki egy minden iskolára kiterjedő kötelező iskolai szolgálatot bevezető törvényt. Maryland államban pedig 1993 óta kötelező 75 órában (*student service*) 5-12. évfolyamon, Kanadában (országos szinten) nincsen érettségi követelményként meghatározva a szolgálattétel. Ontario államban azonban egy 1999-es szabályozás óta 40 óra szolgálatot kell tenniük a középiskolás diákoknak ahhoz, hogy érettségizzenek (*mandatory service*). Angliában David Cameron javaslata a „National Service Plan”, amelynek teljesítése egyelőre önkéntes alapon történik, de elképzelhető, hogy kötelező lesz; minden 16 éves angol fiatalra vonatkozik majd, és valamilyen ingyenes szolgálatot foglal magában. Gordon Brown választási programjának része volt, hogy Angliában minden fiatal 19 éves kora előtt legalább 50 órát „szolgálja a hazáját”.

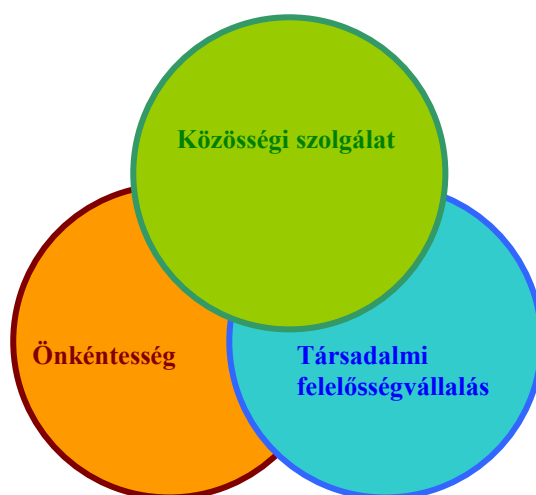
A közösségi szolgálat Magyarországon a nemzetközi érettséggel összefüggésben húsz éve (a Karinthy Frigyes Gimnáziumban), a Waldorf-pedagógiát követő számos intézményben és ennek nyomán a 12. kerület középiskolaiban két éve, a jezsuita pedagógia elvei szerint a miskolci Fényi Gyula Jezsuita Gimnáziumban tizenhárom éve kötelező jelleggel működik az intézmények pedagógiai programjának részeként. A jezsuita program névadója Pedro Arrupe atya, a rend előző generálisa. Ő fogalmazta meg a „másokért élő ember” eszményét, és a jezsuiták képzésében középpontba állította a szociális gondoskodást. A szeretetszolgálat eredménye, hogy tevékenységeket végző tanulók sokkal elfogadóbbakká, megértőbbekké lesznek a hátrányos helyzetű gyerekekkel, illetve felnőttekkel szemben, mint ahogy az általában a kortársaikra jellemző. A mindennapjaiktól lényegesen eltérő élethelyzetekben kell helytállniuk, döntéseket hozniuk, és ezek a tapasztalatok érlelik őket. A jezsuita példát számos (egyházi) iskola is átvette, így mintegy 300 oktatási intézmény pedagógiai programjának része ma különböző alternatív pedagógiai elemként a közösségi szolgálat valamilyen válfaja.

A fentiek figyelembevételével az iskolai közösségi szolgálat célja, hogy a felnövekvő nemzedékekben szemléletváltás következzen be a szűkebb és tágabb környezetükhöz, a rászorulókhöz és a közjához fűződő viszonyukban. Meggyőződésünk, hogy ezzel a fiatalok lehetőséget kapnak az aktív állampolgári létre való felkészülésre. Saját élményű tanuláson keresztül fejleszthetik szociális érzékenységüket és számos olyan kompetenciájukat (együttműködés, problémamegoldás, projektmenedzsment, felelős döntéshozatal, vezetői készségek stb.), amelyek megszerzése elengedhetetlen a tudatos, felelősségteljes állampolgári léthez.

Mi is az önkéntesség és a közösségi szolgálat közti különbség?

Az önkéntesség meghatározása

Magyarország Alaptörvényének XIII. cikk (1) bekezdése kimondja: „A tulajdon társadalmi felelősséggel jár”. Ez a kijelentés sok más mellett megalapozza a társadalmi felelősségvállalás fogalmát. Egyrészt jelenti azt, hogy a különböző cégeknek érezniük kell a társadalmi szerepüket, másrészt jelenti azt is, hogy mindenkinek, aki tulajdonnal rendelkezik Magyarországon, felelősséget is kell éreznie a közösségi célok iránt.

1. ábra A közösségi szolgálat speciális kapcsolatban van más területekkel, de azokkal nem azonos.

A három fogalom részhalmazja egymásnak, ugyanakkor ilyen módon az önkéntesség fogalma a társadalmi felelősségvállalás részeként levezethető az Alaptörvényből. Az ábra szemlélteti, hogy miközben a közösségi szolgálat a társadalmi felelősségvállalás részhalmaz, ugyanakkor az önkéntességé is, de egyikkel sem teljesen azonos. Van egy kifejezetten pedagógiai dimenziója, és ez köznevelési szerepéből fakadóan túlmutat mindkét másik fogalmon. Ugyanakkor mivel az érettségi kötelező előfeltétele, ezért nem tekinthető az önkéntesség részének jogi értelemben, szellemiségében a szabad választás elvének megvalósulása lehet kapocs az iskolai közösségi szolgálat és önkéntesség között.

A *Nemzeti önkéntes stratégia* szerint az önkéntesség definíciója a következő: „Az önkéntesség olyan tevékenység, amelyet a személy szabad akaratából, egyéni választása és motivációja alapján, a pénzügyi haszonszerzés szándéka nélkül végez más személy, személyek vagy a közösség javát

szolgálva”. Sajátos értékeket hordoz magában, amely megkülönbözteti a fizetett munkától. Önmagában jó és értékes, egy mód, mellyel képessé tehetjük az állampolgárokat, hogy aktív szerepet vállaljanak mind tágabb földrajzi, mind szűkebb érdekközösségekben, és ami egyidejűleg hasznos a támogatásra szorulóknak és az önkéntes munkát végzőknek is. Az önkéntesség az esélyegyenlőség fejlesztésének egyik eszköze, hozzájárul a szegénység, a kirekesztődés csökkentéséhez és a foglalkoztatottság növeléséhez, de nem helyettesítheti a fizetett munkaerőt. Ez utóbbi éppúgy igaz a közösségi szolgálatra is, hiszen „a közösségi szolgálat az intézményben meghatározott munkaköri feladatok ellátására nem irányulhat.”⁵

A köznevelési törvény szerint a „közösségi szolgálat (...) szociális, környezetvédelmi, a tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység és annak pedagógiai feldolgozása”. **A közösségi szolgálat és az önkéntesség nem azonos fogalmak.** A két fogalom különbségei terén a legfontosabb elem a motiváció, a tevékenység végzésére vonatkozó belső indíttatás kiemelése, hiszen az önkéntes tevékenység a személy szabad akaratából valósul meg, nincsen semmilyen külső kényszerhez kötve, és végzéséért sem várható el semmilyen anyagi előny vagy ellenszolgáltatás. A közösségi szolgálat pedagógiai célzatú kötelezettség, amelynek végzése során csak a tevékenység kiválasztásában valósulhat meg a szabad döntés, ugyanakkor az érettségi előfeltételeként valóban nem érdek nélküli. A közösségi szolgálat lehet kötelező, mert ennek pedagógiai tartalma pontosan a szociális érzékenység erősítése. Nem tekinthető az önkéntesség klasszikus esetének. Kiindulópontnak, bevezető lépésnek tekinthető a valódi önkéntes tevékenység végzésének irányába, annak előzményeként, melynek szerepét nem szabad alábecsülni. A *Nemzeti önkéntes stratégia* szerint „a közösségi szolgálatot a középfokú oktatási intézményekben koordináló pedagógusoknak, mentoroknak, szociális szakembereknek ismerniük kell, de a két fogalom és tevékenység közötti különbséget is, és erre a környezetük figyelmét is fel kell, hogy hívják. Mindemellett közös eleme a közösségi szolgálat és önkéntesség fogalmának, hogy mind a két tevékenység általában közhasznú célt szolgál, általa mind a tevékenységet végző személy, mind a környezete többé és értékesebbé válik, hiszen végzésével mindenki olyan értékek birtokába jut, amelyek megerősíthetik a közösségi elköteleződés és felelősségvállalás tudatát, illetve mindezek mellett a későbbi élethelyzetekben vagy munkakeresésben fontos előnyöket biztosíthat.”

A diák iskolai közösségi szolgálat során szerzett „jó” tapasztalatai megteremtik a lehetőségét annak, hogy akár közvetlenül az 50 órás közösségi szolgálat után, vagy később, az ifjú-, felnőttkori életében - belső motivációjától vezérelve, szabadon -, önkéntes tevékenységekhez kapcsolódják.

---

5 A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, 133.§ 2/a bekezdés.

Amennyiben ez megvalósul, az iskolai közösségi szolgálat elérte és megvalósította a pedagógiai célját!

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény hatálya alá tartozhat az iskolai közösségi szolgálat 50 óráját követően , még a tanulói jogviszony ideje alatt végzett segítő, önkéntes tevékenység. Ajánljuk ennek intézményi elismerését!

Az iskolai közösségi szolgálat céljai

A tanulók számára

Magyarország Kormánya a 2011. december 23-án elfogadott Nemzeti köznevelési törvénnyel bevezette az *iskolai közösségi szolgálatot*, mint az érettségi előfeltételeként kötelezően teljesítendő tevékenységet. Ez a tanulók különböző készségeit és kompetenciáit fejlesztő pedagógiai eszköz, mely hozzájárul ahhoz, hogy a középiskolás tanulók megismerjék a közösségben való tevékenykedés erejét, az ily módon szerzett tudásukat életük során jól hasznosíthatják. Az iskolai közösségi szolgálat sokféleképpen megvalósítható tevékenység, mely megvalósulási helyétől és formájától függetlenül a közösség érdekét is szolgálja az egyén személyiségének fejlesztése mellett.

2. ábra A közösségi szolgálat fő céljai

Fejleszti a tanulók következő kompetenciáit:

- kritikus gondolkodás,
- érzelmi intelligencia,
- önbizalom,

- felelősségvállalás,
- állampolgári kompetencia,
- felelős döntéshozatal,
- hiteles vezetői készségek,
- szociális érzékenység, társadalmi felelősségvállalás,
- kommunikációs készség,
- együttműködés,
- empátia,
- konfliktuskezelés,
- problémamegoldás.

A kompetenciák fejlesztése mellett a pályaaorientációban is fontos lehet a tanulóknak az 50 órás iskolai közösségi szolgálat. Az iskola a közösségi szolgálat megszervezésével törvény adta kötelezettségének tesz eleget, segítve a tanulók érettségi bizonyítványhoz jutását. Az iskolai közösségi szolgálati program különös értéke, hogy tanórán kívüli tevékenységgel, informális és nem formális eszközök felhasználásával erősíti a tanulók szociális érzékenységét. A pedagógiai célokon túl, lényeges, hogy a végzett tevékenység legyen hasznos minden érintett számára. Érezhesse a tanuló, hogy olyan feladatot lát el, amellyel javítja a helyi közösség és a fogadó intézményekben élők, vagy dolgozók életminőségét, a tevékenysége, jelenléte hasznos a fogadó intézményekben élőknek, tevékenkedőknek. Az adott fogadó intézmény ellátottait segíti elsősorban és csak áttételes szolgálja a fogadó intézmény érdekeit⁶. Fontos értéke a programnak, hogy a tanulók mindegyikének lehetőséget teremtsen a sikeres tevékenységre, az önmegismerésre, egyéni céljaik megtalálására. Mindezekon felül a személyes emberi kapcsolatok új színnel gazdagíthatják a tanulók életét.

Az iskolák számára

A program célja, hogy a kölcsönösség, együttműködés elve alapján a pedagógia újfajta kultúráját, a tanár-diák viszony új módozatait honosítsa meg az élménypedagógián keresztül. Fontos, hogy minden intézmény megtalálja az általa szervezett közösségi szolgálati programlehetőségek és a saját pedagógiai programja közti összhangot. Érdemes az intézményeknek a saját célmeghatározásukat elvégezni minden bevezetett iskolai közösségi szolgálati program kapcsán.

A fogadó szervezetek számára

---

⁶ A közösségi szolgálat helyszínén a szolgálattal érintett személy segítése alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb háromórás időkeretben végezhető. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, 133.§(7.)

Új erőforrást jelenthet a fogadó szervezeteknek a tanulók bevonása a hétköznapi feladataik elvégzésébe, miközben a közösségi szolgálat nem veszélyeztetheti az ott dolgozók munkahelyét, és nem helyettesítheti a szervezet munkatársainak szakértelmét. A tanulók olyan tevékenységet sem végezhetnek, amely bármely intézmény munkatársainak előírt kötelessége, amelyért egyébként ellenszolgáltatás járna, szakképzett munkaerő végezné, illetve amelynek elvégzésére megbízás vagy munkaviszony létesítésére lenne szükség. Nem vehet részt a diák olyan tevékenységben sem, amely bármely intézmény vállalkozási tevékenységéhez kapcsolódik. A diák által végzett tevékenységet úgy kell meghatározni, hogy az egyfelől megfeleljen az ő életkori sajátosságainak, képességeinek és a közösségi szolgálat előírásainak, elveinek; másfelől a tanuló általa megtapasztalhatta az önzetlen segítség, az adás örömét. Az együttműködés, a kölcsönösség fontos alapérték, aminek meg kell jelennie a program minden fázisában és elemében – a részt vevő szervezetek és intézmények között egyaránt. Kiemelt feladat a fogadó intézmények számára, hogy meghatározzák a közösségi szolgálat célját, illetve az intézmény programjába való integrálhatóságát. Különösen szem előtt kell tartani a program pedagógiai céljait, és azt, hogy a segítő és a segített között – a lehetséges keretek mentén – közvetlen kapcsolat jöhessen létre.

Fogalmak: Az iskolai közösségi szolgálat fogalmai és alapelvei

- **Együttműködési megállapodás:** az a megállapodás, melyet iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor (egészségügyi, bűn- és baleset-megelőzési tevékenységi területen minden esetben, szociális és jótékonyági tevékenységi területen szükség szerint) az iskola és a felek együttműködésének kezdete előtt kell megkötönni, s amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatait és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a mentor nevét és feladatkörét.
- **Ellátott/ segített személy:** az a személy, akit a diák az IKSZ során segítő jellegű tevékenységeivel elsősorban támogat. Kulturális területen végzett tevékenységek esetében a segítő-támogató tevékenységek közvetettek is lehetnek; ebben az esetben a diák feladatainak az intézmény célcsoportját, a helyi közösség érdekeit, társadalmi célokat kell szolgálnia.
- **Fogadó szervezet, fogadóintézmény:** az az intézmény, szervezet, ahol a diák a közösségi szolgálatot teljesíti. A szolgálat teljesítése iskolán, intézményen belül, civil vagy nonprofit szervezetnél, állami, egyházi intézménynél, szervezetnél illetve magánszemélynél is szervezhető; utóbbi esetben az iskola, egy ernyőszervezet vagy egy egyéb koordináló szervezet lehet a fogadóintézmény.
- **Iskolai Közösségi Szolgálat (IKSZ):** a tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység, és annak pedagógiai feldolgozása a jogszabályban meghatározott nyolc területen.
- **Kísérés:** partneri viszonyon alapuló cselekvésforma: diákok fizikai vagy lelki segítése, támogatása a pedagógus részéről, amelynek keretében a diákok egyénileg vagy cso-

portban – pedagógus/pedagógusok koordinálásával – saját tevékenységeikre reflektálhatnak.

- **Kontaktóra:** a diáknak az IKSZ-en belüli, közvetlenül a tevékenységre fordított és teljesített ideje. A kontaktóra minimum 40 óra, melyhez legfeljebb 5 óra felkészítés és 5 óra lezárás társul. A tevékenységek jellegéből adódóan az utóbbiak is szükség szerint, arányosan vannak elosztva az érintett tanévekre.
- **Koordinátor:** a fogadóintézményben kijelölt munkatárs, aki az iskolával való kapcsolattartásért, és a fogadó szervezetben belül a közösségi szolgálat szervezési és működtetési feladataiért, valamint az előzetesen meghatározott intézményi adminisztrációért felel.
- **Koordináló pedagógus:** az iskola igazgatója által az IKSZ megszervezésére felkért pedagógus, aki a működtetéssel és tevékenységekkel kapcsolatos feladatokért felel.
- **Küldő oktatási intézmény:** az az iskola, ahol a közösségi szolgálat keretében érintett diák tanulói jogviszonnyal rendelkezik, és amely megszervezi a diák számára az IKSZ keretében végezhető tevékenységeket.
- **Közösségi szolgálati napló:** az iskola által a diák számára készített napló, melyet minden tanuló maga köteles vezetni. A diák a naplóban rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott. A feladat teljesítését a fogadóintézmény kijelölt munkatársa a napló vonatkozó oszlopában aláírásával igazolja.
- **Magánszemély:** az a személy, akinek az iskola közvetlenül vagy a helyi önkormányzat szociális osztályának közvetítésével otthonába szervezi meg a közösségi szolgálatot a tanulói számára, ezzel segítve a hétköznapjait.
- **Mentor:** Az a fogadó intézménybeli munkatárs, akit a jogszabályban meghatározott esetekben (egészségügyi és bűn-és baleset-megelőzési területen mindig, illetve szociális és jótékonyági területen szükség szerint, egyéb területeken a kapacitásbeli lehetőségeket figyelembe véve) kötelezően kell biztosítani az intézménynek. Lehetőleg olyan mentort kell kiválasztani, aki jó pedagógiai érzékkel és jó kapcsolattartó készséggel rendelkezik, s aki könnyen megtalálja a hangot a diákokkal.

Alapelvek:

A helyi közösség erősítése: A közösségi szolgálat során végzett feladat olyan tevékenységeket jelent, amelyek a helyi közösség javát szolgálják, és amelyek az iskolában vagy az iskola közvetlen környezetében – esetleg néhány kilométeres körzetében –, vagy a tanuló lakóhelyén, vagy annak közvetlen környezetében valósulnak meg.

Szabad választás elve: A diákok – a szülőkkel, tanárokkal való egyeztetés alapján – maguk választhatják ki az általuk végzendő tevékenységeket az iskola által megszervezett vagy a maguk által javasolt, az iskola által pedig elfogadott tevékenységek közül.

Anyagi érdektől függetlenség elve: Az iskolai közösségi szolgálat kapcsán a felek (pedagógus, intézmény, fogadó szervezet, magánszemély, diák, szülő) anyagi érdeke a programban nem mérülhet fel, a tanulók tevékenysége nem juttathat senkit ilyen jellegű előnyhöz, haszonhoz.

Szervezett keretek közöttiség elve: A középiskola feladata és felelőssége az iskolai közösségi szolgálat szervezése és koordinálása, ezért előírás, hogy csak az iskola szervezésében lehet az el-

számolható tevékenységet végezni. A diáknak a tevékenység megkezdése előtt rendelkeznie kell az erre jogosult iskolai személy, a feladat felelősenek és szüleinek jóváhagyásával.

Kettős cél elve: A tevékenységek során egyszerre kell a szolgálatjellegnek és az élménypedagógia-alapú tanulásnak megvalósulnia. A közösségi szolgálat megvalósulásához szükséges egyfajta tanulási folyamat jelenléte is.

Kölcsönösség elve: A segítő és a segítségre szoruló személy – lehetőségeihez mérten – aktívan bevonódik a programba. A kölcsönösség megélésére a felkészítés során kell érzékennyé tenni a diákokat, így elősegítve, hogy a diák nyitott és elfogadó legyen azzal a személlyel, akivel kapcsolatba lép.

Közvetlenség elve: A közösségi szolgálat során nem a szervezetet, hanem közvetlenül a szervezet célcsoportját szolgáló tevékenységet kell végezni. A segítő (diák) és a segítségre szoruló között személyközi együttműködés, partnerség jön létre, ami a személyek közötti valódi kapcsolatra helyezi a hangsúlyt, amely alkalmas a személyiségformálásra, az önismeret fejlesztésére.

Együttműködés elve: Az iskolában vagy a fogadó szervezetnél a közösségi szolgálat kapcsán partneri viszony alakul ki az összes érintett között, nem jelenhet meg alá-fölérendeltség sem a pedagógus-diák, sem a fogadó szervezet-diák, sem az ellátott, segített személy-diák viszonyában.

Arányosság elve: A diák iskolai (pl.: DÖK) vagy olyan külső szervezetnél, amelynek tagja, csak részben végezheti az IKSZ-et. Az ilyen jellegű, egyébként is végzett feladat (pl. diákönkormányzati, sportegyesületi, énekkari vagy bármely más szervezetet érintő) önmagában még nem minősül közösségi szolgálatnak. Ha a tevékenység kiegészül aktív, egyéni, az iskolai közösségi szolgálat jogszabályban említett területein ellátandó többletfeladattal, az iskola által elfogadott arányban számolható el az előírt 50 óra részeként.

Változatosság elve: Az alapvető pedagógia cél szempontjából fontos, hogy több területen (pl. három) és rendszeresen ismétlődő tevékenységekre épülve végezze a diák ún. kontaktórák (vagyis a közösségi szolgálat 50 órájából a min. 40 óra) feladatait.

Fenntarthatóság elve: Lehetőleg olyan tevékenységekben vegyenek részt a diákok, amelyek hosszútávon fenntarthatók, valamint a további évfolyamok és az ellátottak számára is előnyösek.

Részrehajlás-ellenesség: a tanuló a közvetlen hozzátartozójánál, annak közvetlen munkahelyén nem végezhet közösségi szolgálatot. a nagyszülők, segítségre szoruló rokonok, közeli hozzátartozók látogatása önmagában érték, de nem számolható el az iksz részeként.

A közösségi szolgálattal kapcsolatban folyamatosan frissített, naprakész adatok, információk, jó példák, elméleti és gyakorlati ismeretek, minták (letölthető dokumentumok is) a következő internetcímen érhetőek el: www.kozossegi.ofi.hu.

Felkészülés az iskolai közösségi szolgálat bevezetésére

Tapasztalatok összegyűjtése

Javasolt először a tantestület és a tanulók bevonásával a közösségi szolgálat bevezetéséhez a már meglévő jó gyakorlatokat és ötleteket összegyűjteni. Ugyanez a munka vár a fogadó intézményekre is intézményük tevékenységi köreinek áttekintésével. Ehhez segítséget nyújthat a mellékletben található tevékenység-lista, illetve a Közöségi Szolgálat Portál (www.kozossegi.ofi.hu).

A helyi viszonyok (erősségeinek és gyengeségeinek) feltérképezése elősegítheti, hogy a pedagógusok a tanulóknak reális, a helyi igényekhez igazodó tevékenységeket tudjanak kínálni, melyek a helyi közösségnek is hasznára válnak, ennek érdekében lehetséges helyi vagy iskolai körben börszét szervezni, ahol a fogadó szervezetek be tudnak mutatkozni, míg a diákok fel tudják mérni, hogy melyik szervezetnél milyen feladatokba vonnák be őket.

A következő elemeket érdemes a közösségi szolgálat bevezetése előtt megvizsgálni:

Az oktatási intézmények részéről

- a tanulók motiváltsági irányai,
- pedagógusi kör motiváltsága,
- korábbi gyakorlatok, szemlélet megléte (pl. Ökoiskola),
- a pedagógiai programmal összhangban lévő tevékenységi körök listája,
- a tanulók és pedagógusok felkészítésének lehetséges módjai,
- önkormányzattal, civil szervezetekkel való együttműködés lehetősége.

Lehetséges tevékenységi körök

- környező intézmények köre,
- idősök és fogyatékkal élők egyéni gondozásának lehetősége.

A fogadó intézmények részéről

- motiváltság,
- korábbi (akár önkéntes) gyakorlat, helyi kapcsolatok megléte,
- kísérő mentorok személyi háttere,
- lehetséges feladatok köre, hozzárendelt célok meghatározása,
- megközelíthetőség,
- felkészítés lehetséges módjai, tárgyi feltételek biztosíthatósága,

- a tevékenység elvégzésnek biztonsági előírásai,
- a program lebonyolításának és kiértékelésének feltételei.

Együttműködés más szervezetekkel a közösségi szolgálat megszervezése kapcsán

A közösségi szolgálat iskolai szervezését megelőzően célszerű felmérni a helyi állami, társadalmi és civil szervezeteket és tájékozódni, melyek lehetnek partnerei az iskolának. A partnerség nem jelenti a közvetlen tevékenységvégzés helyét is, ám segítséget nyújt a helyszínek kiválasztásában, a megfelelő lehetőségek megtalálásában.

Az önkormányzatok felelősségi körébe tartozó olyan kötelező feladatok ellátásában is részt vehetnek a tanulók, melyek kifejezetten a segítségen alapulnak, mint például:

- idős személyek ellátása, gondozása,
- helyi közfeladatok, amelyek nem igényelnek szakmai ismereteket,
- szociálisan rászoruló személyek segítése,
- gyermekek kísérésének segítése (például bölcsődések, óvodások – gondozókkal, pedagógusokkal együtt).

Számos civil szervezet végez olyan tevékenységet, amely az önkéntességen alapul. Ezen szervezetekkel való együttműködés különösen sok segítséget jelenthet az iskolák és a koordináló pedagógus számára, hiszen ezen a téren olyan tapasztalatokkal rendelkeznek, melyek megkönnyítik a közösségi szolgálat szervezését, megvalósítását. Az együttműködés mibenlétét minden esetben írásban szükséges dokumentálni, iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor együttműködési megállapodást kell kötni.⁷ (Együttműködési megállapodásra a mellékletben, illetve a Közösségi Szolgálat Portálon találhat mintát.) Az együttműködésről szóló dokumentumot eleinte mindenképpen célszerű tanévenként, majd a jól együttműködő fogadó szervezetekkel visszavonásig megkötni. Az iskola részéről az is lényeges lehet, hogy olyan szervezettel kössön megállapodást, amely az intézmény pedagógiai programjában megfogalmazott nevelési elvekkel, pedagógiai célokkal azonosulni tud, másrészt olyan munkatársakkal kapcsolódik a program megvalósításához, akik alkalmasak a diákokkal való foglalkozásokban való közreműködésre. Éppen ezért javasoljuk, hogy az elköteleződés és a megállapodás megkötése előtt tájékozódjanak egy-egy szervezet felől, ezzel megelőzhetőek különböző problémák, melyek egyébként előre nem láthatóak. Ebben kérjenek segítséget az intézmények vezetői, koordinátorai a helyi önkormányzatoktól, polgármesteri hivataloktól, állami, egyházi és civil szervezetektől, egészségügyi-, és szociálisintézményektől, önkéntes pontoktól, önkéntes centrumoktól.

⁷ Lásd sablonok, link:

<http://www.kozossegi.ofi.hu/Contents/ShowContentByTitle?title=Let%C3%B6lt%C3%A9sek>

Az iskolai közösségi szolgálat irányítása

a) A középiskola intézményvezetője felelős a közösségi szolgálat megszervezéséért, továbbá gondoskodnia kell arról, hogy az intézményben a tanuló előmenetelét rögzítő dokumentumaiban megfelelő módon – az adatvédelmi szabályok megtartását szem előtt tartva – nyilvántartsák, és folyamatosan vezessék a tanulók iskolai közösségi szolgálatának végzését a törzslapon, a bizonyítványban és az osztálynaplóban.

b) A középiskola intézményvezetője jelöli ki az iskolai koordinátort, aki felelős:

- a tanulók felkészítéséért,
- pedagógiai feldolgozásért (mentorálás),
- a fogadó helyekkel való kapcsolattartásért,
- adminisztrálásért, dokumentálásért, igazolásért,
- a tanulók bevonásáért a folyamat egészébe,
- a tevékenységek elismeréséért,
- az alapelvek érvényesítéséért.

c) Az iskolai koordinátor

Fontos a közösségi szolgálatért felelős pedagógus(ok) személyének kiválasztása, a kiválasztás folyamatának nyomon követése. Lényeges, hogy motivált pedagógus legyen, jól tudjon együttműködni a tanulókkal, legyen nyitott, illetve legyenek tapasztalatai az élménypedagógiára vonatkozóan, jó esetben az önkéntességre vonatkozó képzésben vegyen részt, továbbá a tanulók által elfogadott személy legyen. A program sikere a kiválasztáson múlhat. Csoport, diáklétszámtól és a tevékenységek sokféleségétől függően meg kell határozni a bevont pedagógusok létszámát. Érdeemes megvizsgálni a biztosítás kérdéskörét is, mennyiben fedi le jogilag az iskolai diákbiztosítás ezt a feladatot, vagy szükségesnek látja-e az iskola, vagy a szülői közösség külön biztosítás kötését, tisztázni kell, hogy adott esetben ennek a költségeit ki állja.

Iskolai koordinátor lehet az iskola azon pedagógus munkatársa, aki a nem formális vagy informális képzés, civil önkéntes/közösségi szolgálat területén igazolható szakmai tapasztalattal, és kellő motiváltsággal rendelkezik a feladat ellátásához.

Az intézményvezető jelöli ki azt a pedagógus munkatársat (akár több személyt is), aki a kötött munkaidőnek a neveléssel-oktatással le nem kötött részében vagy a tantárgyfelosztásban tervezhe-

tő, rendszeres nem tanórai foglalkozás során⁸ látja el a közösségi szolgálat koordinációs, szervezési és adminisztratív feladatait. Létszámtól függően lehet az iskolában külön koordinátor vagy lehet a koordináció az osztályfőnökök feladata. Célszerű, hogy az iskolavezetésből is legyen a feladatnak felelőse, aki maga a koordinátor vagy az ő munkáját segítő vezető. Az iskolai közösségi szolgálattal kapcsolatos feladatok elvégzésében a pedagógusok munkáját pedagógiai asszisztens, továbbá az intézményvezető által felkért és bevont pedagógus segítheti. A koordinátor személyével a tanulóknak is egyet kell érteniük. A pedagógusfeladatok elosztása esetén javasolt figyelembe venni a tanárok egyéb feladatait, és így meghatározni az érintett személyt. Intézményvezetői szempont lehet a döntésben az évközi feladatok egyenletesebb elosztására való törekvés, illetve a pedagógusok szakmai rátermettsége, érdeklődése is.

A tevékenység megszervezése az iskolában

A közösségi szolgálat megszervezésének első lépcsőfoka, hogy az intézményvezető kijelöli a program megvalósulásáért felelős pedagógust, illetve – ha az intézménybe járó tanulók száma indokolja – pedagógusokat. Az intézményvezető felelőssége a pedagógusok kijelölése mellett a program színvonalas megszervezésére és lebonyolítására, fenntartására is kiterjed. A kijelölt pedagógus(ok) koordinálja a programot, melyhez fel kell térképezni a helyi lehetőségeket, azokat a helyszíneket és tevékenységeket, melyek lehetővé teszik a tanulók számára az 50 órás szolgálat teljesítését. A koordinátornak össze kell gyűjtenie, hogy az intézmény székhelye (feladat-ellátási helye) közvetlen környezetében milyen lehetőségek, együttműködő szervezetek vannak, ahol megszervezhető a közösségi szolgálat. Adott esetben az is elfogadható, ha egy intézményen belül szerveznek olyan tevékenységet, amely alkalmas a közösségi szolgálat teljesítésére, ahol a segítő és a segített közvetlen kapcsolata létrejön. Az iskolán belüli tevékenységek aránya nincsen meghatározva, de a közösségi szolgálat szellemisége nem teszi lehetővé, hogy 50%-nál több saját intézményen belüli tevékenysége legyen a diákoknak. Ha az iskolai tanórán kívüli diákélet élénkítését is tudja szolgálni az IKSZ, akkor érdemes ezt jól végiggondolni. Elsősorban olyan tevékenységeknél lehet a közösségi szolgálatot elszámolni, amelyek személyek segítségére fókuszálnak és nem az adott intézmény (fogadó intézmény) támogatására és meghaladják az iskolák korábbi pedagógiai programjában rögzített feladatait pl. idősök informatikai oktatásában való részvétele, gyermekotthoni gyerekekkel való nyelvgyakorlás, korrepetálás kisebb

---

⁸ Lásd A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet 7. A pedagógusok munkaidejének beosztása 17. §, (2) i) pontja.

diákokkal. A korábban is vállalt diákfeladatok nem képezik a közösségi szolgálat részét pl. szalagavató bálon sorfalállás, kórus tagság, szakkörök, tankönyvosztás, székpakolás.

A második fontos feladat, hogy a tanulókat tájékoztassák a választható lehetőségekről, és arról is, hogy egy-egy helyszínen várhatóan hány tanuló tud tevékenykedni. Ezt követően a tanulóknak lehetőséget kell biztosítani, hogy önként választhassák ki azt a helyet és tevékenységet, amely számukra a legvonzóbb, leghasznosabb, és amelyhez kellően motiváltak, hogy ott valóban hasznosan töltsék el a „szolgálati” idejüket.

Javasoljuk az érintett osztályok első szülői értekezletén napirendre tűzni egy tájékoztatót a közösségi szolgálatról, mert a szülők támogatása, a tanulók szülői segítése a döntésben elengedhetetlenül fontos. A szülő támogató szerepe nemcsak a program indításakor lényeges, hanem a teljes folyamatban (számíthatunk a szülői közösségre például a tanulók szállításában, szponzorációs támogatásában, tevékenységi ötletekben vagy akár lelki kísérés révén), mind a koordinátor pedagógus, mind a tanuló partnereként.

A tanulók részéről a „Jelentkezési lap” kitöltése igen lényeges pontja a programnak, ezzel a „szándéknyilatkozattal” a koordinátor fontos információkhoz jut, amelyek alapján el tudja kezdeni a tervezést. Hangsúlyozzuk, a beosztás első szempontja a tanulói igények és a rendelkezésre álló lehetőségek egybevetése kell, hogy legyen. Előfordulhat, hogy nem sikerül minden tanulónak az igényéhez igazodó, megfelelő helyszínt és tevékenységet biztosítani, ekkor az érintett tanulókkal egyeztetni kell, a szülők tájékoztatása mellett. Annak ellenére, hogy a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet úgy rendelkezik, hogy a 9–12. évfolyamon lehetőleg egyenlő arányban elosztva szervezzék meg és teljesítsék a közösségi szolgálatot, nem kizárt, hogy a tanulói igények és a helyi adottságok, lehetőségek miatt másként kell a szolgálatot megszervezni; erről mind a tanulókat, mind a szülőket tájékoztatni kell. Abban az esetben, ha a tanuló lakhelye és az iskola székhelye, feladat-ellátási helye nem azonos, lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanuló eldöntse, hol látja el a feladatot az iskola szervezésben az iskola környezetében vagy lakhelyén az iskola jóváhagyásával. Eltérő helyszínek esetében a tanulónak (szülőnek) hitelt érdemlően bizonyítania kell a közösségi szolgálat teljesítését. Ekkor a szülők felelőssége és aktív segítsége nélkülözhetetlen, ugyanakkor a koordinátor feladata, hogy megbizonyosodjon arról, hogy a közösségi szolgálat kereteinek megfelel a diák által lakóhelyén végzett tevékenység.

Az egyes tevékenységi területek a szülő és/vagy a tanuló (az utóbbi esetben a szülő jóváhagyásával) írásbeli kérelmére – az intézményvezető döntése alapján - változtathatók, cserélhetőek, bővíthetőek, amennyiben ez nem jár jelentős szervezési munkával, továbbá a tevékenység helyszínén sem okoz problémát.

A kialakult program az intézményvezető hozzájárulásával és jóváhagyásával kezdődhet meg az együttműködési megállapodás vagy írásbeli egyezség alapján.

Az eredményesség érdekében törekedni kell arra, hogy a tanulónak minél több tevékenység közül legyen lehetősége kiválasztani azt a feladatot(kat), amely a saját személyiségéhez legközelebb áll. A közösségi szolgálat alapja a szabad választás elve, ezért maximálisan figyelembe kell venni a tanulók saját elképzeléseit, és a lehetőségekhez mérten biztosítani kell, hogy a saját maguk által kezdeményezett iskolai közösségi szolgálati programokban vehessenek részt. A programmal összefüggő pedagógiai törekvések akkor érik el a céljukat, ha a tanulók olyan területen tevékenykedhetnek, amelyre nyitottak, motiváltak, és azt az iskola jóváhagyásával végezhetik. A tanulók az iskola arculatának, életkori sajátosságainak, karakterének, felkészültségének megfelelő tevékenységek kiválasztása az intézmény vezetésének a felelőssége.

Az iskola pedagógiai programjában rögzíti⁹, mely évfolyamon vagy évfolyamokon szervezi meg a közösségi szolgálatot és mely tevékenységi körökben, mely időszakokban. Érdemes az éves munkatervben vagy önálló IKSZ szabályzatban az egyes tanévekre vonatkozóan rögzíteni a feladatokat, felelősöket, illetve azokat a momentumokat, amelyek a nevelőtestület egészét is érintheti. A tevékenységek változó listáját, sablonokat, tájékoztató anyagokat érdemes az iskola honlapjáról elérhetővé tenni minden érintett számára. A koordinátor közvetlen elérhetőségének biztosítása a nyári IKSZ teljesítéséhez nem kötelező. Az intézménynek kell gondoskodnia arról, hogy elérhetőséget biztosítson a diák számára a nyári közösségi szolgálat végzése alatt, ami lehet e-mail cím, telefonszám irodaidőben vagy facebook elérhetőség az intézmény döntése alapján. Azon intézményeknek különösen érdemes a nyári időszakra fókuszálnia, ahol sok a bejáró diák. Külföldön tanuló itthon érettségiző diákoknak sincs felmentés. A külföldi tevékenységet a diáknak hitelt érdemlően kell bizonyítania.

A tevékenységek idejének meghatározása nagymértékben függ a helyszíntől, illetve attól is, hogy a tanítási óra időtartamától eltérően egy óra közösségi szolgálatot 60 percre kell tervezni. Ezért a tevékenységek idejének beosztásakor figyelembe kell venni az optimális időkeretet, valamint azt is, hogy az utazással eltöltött idő nem számítható be az 50 órába.

A közösségi szolgálat nem tartozik a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény hatálya alá, de az segítheti az időkeret célnak megfelelő kialakításában. Pedagógiailag a tábor vagy más tömbösített keretek között történő megvalósítás is lehet hatékony. adódód eredményességét,,

---

⁹ 20/2012. EMMI rendelet 7. § (1)

Többféle modell is életképes lehet a tevékenységek fajtáitól, az iskola arculatától, a pedagógiai céloktól függően.

A kórházi szolgálat esetén javasolt legalább két órát, hasonlóképpen egy-egy idős ember meglátogatása, ellátása során sem érdemes rövidebbet, de hosszabb időt sem tervezni.

Csoportos foglalkozások szervezésekor a három óra lehet ideális. A közösségi szolgálat teljesítését a tanulók a közösségi szolgálati naplójukban vezetik, amely alapján nyomon követhető, hol, mennyi időt fordítottak a különböző feladatok ellátására. A napló további fontos részét képezi, hogy a tanuló leírja a tapasztalatait, élményeit, magát a tevékenységet. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni, mert előfordulhat, hogy csak innen értesülünk arról, ha valamilyen probléma adódott, vagy nem válnak valóra az elgondolások. Ekkor gondosan meg kell győződni a problémákról és amennyiben szükséges, beavatkozni. Minden esetben javallott a közös megbeszélés és olyan megoldás keresése, amely mindenki számára elfogadható. A fogadó helyen érdemes vezetni egy jelenléti ívet, és a következő foglalkozás időpontját is, hogy a fogadó helyen lévő idős vagy fogyatékos emberek számára kiszámítható legyen a tanulók érkezése, jelenléte életükben. A tanulók felelősségét az előre jelzett időpontok betartásában érdemes hangsúlyozni. Külön gondot kell fordítani arra is, ha valamilyen ok miatt a tanuló az előre jelzett időpontban mégsem tud megjelenni, erről értesítést kapjanak az érintettek.

A közösségi szolgálat megszervezése, a 9–12. évfolyamon való egyenlő arányban elosztása egyéni okból is jelenthet nehézséget. Természetesen adódhatnak olyan élethelyzetek, amelyek miatt a tanuló ettől eltérő módon vesz részt a közösségi szolgálat teljesítésében (adott tanévben nyelvvizsgára készül, aktív sportoló, hosszabb betegség is előfordulhat). Ebben az esetben a szülőnek írásban kell kérnie, illetve jeleznie az iskola felé, hogy gyermeke mikor tud eleget tenni kötelezettségének.

A koordinátornak mérlegelnie kell, hogy mit lát a tanuló és az iskola szempontjából a legjobb megoldásnak. Javaslatait egyeztetni a tanulóval és a szülővel, majd a kialakult álláspont alapján az intézményvezető jóváhagyásával írásban rögzítik a tevékenységek ütemezését.

A közösségi szolgálat dokumentálása

Az iskola kötelezettsége, hogy a pedagógiai programjában, továbbá helyi dokumentumaiban (a szervezeti és működési szabályzatban, a házirendben) rögzítse az iskolai közösségi szolgálatra vonatkozó szabályokat. A tanévre vonatkozóan az iskola az éves munkatervben határozza meg tanévenként a feladatokat.

Az iskola pedagógiai programjában rögzítheti (a diákönkormányzat és a szülői munkaközösség véleményének kikérésével), melyik évfolyamo(ko)n írja elő, milyen tevékenységi kör(ök)ben szervezi meg az iskolai közösségi szolgálatot a diákjai számára. Ettől indokolt esetben a szülő írásbeli kérésére és az intézményvezető jóváhagyásával el lehet térni.

Jelentkezési lap

A tanuló a Jelentkezési lap (lásd melléklet) kitöltésével, az általa választott tevékenység(ek) megjelölésével jelzi az iskolának a közösségi szolgálaton belüli, adott feladatra való jelentkezését, melyet a szülő jóváhagyó aláírásával kell beadni, illetve lehet befogadni.

A tevékenység követésére a tanuló közösségi szolgálati naplóját naprakészen kell vezetni (javasolt minta a mellékletben). Ebben a dátum, a helyszín, a teljesített órák száma, a fogadó fél/intézmény képviselőjének aláírása, majd a koordináló pedagógus aláírása szerepel. E mellett ajánlott, hogy egy-egy rovat röviden tartalmazza a végzett órákhoz kapcsolódó tevékenység leírását, valamint a tanuló röviden, lényegre törően fogalmazza meg reflexióit. A tanuló készíthet hangfelvételt, fényképes, filmes beszámolót is a feldolgozás elősegítésére. A jelentkezési lap tartalmazhatja még a tevékenység fényképezéséhez, filmezéséhez való szülői hozzájárulást vagy annak elutasítását. Ez segítheti a fényképpel illusztrált beszámolók honlapra való jogtiszta kikerülését.

Ha a program civil szervezeten keresztül valósul meg, akkor fontos, hogy a feladatkörök pontosan legyenek meghatározva: mit végez az iskola, a diák, a koordinátor pedagógus, a mentor, és mi a civil szervezetnek és képviselőjének feladata. Az erről szóló együttműködési megállapodás előkészítésébe a koordináló pedagógust mindenképpen be kell vonni.

Napló, bizonyítvány, törzskönyv

A közösségi szolgálat teljesítését folyamatosan vezetni kell a tanuló tanulmányi előmenetelének rögzítésére szolgáló iskolai dokumentumokban, így az osztálynaplóban és a törzslap, bizonyítvány megjegyzés rovatában a megfelelő záradékok (ld. melléklet) alkalmazásával. A pedagógusnak havonta be kell jegyeznie a naplóba, melyik tanuló hány órát teljesített. Ezt segíti a minden tanulónál lévő közösségi szolgálati napló, ahol megjelenik a nap, az óraszám, tevékenység és a tevékenységet felügyelő szakmai koordinátor aláírása. Az adminisztráció precíz vezetése azért fontos, mert az érettségi vizsga megkezdésének előfeltétele az 50 óra közösségi szolgálat teljesítése.

A tanév szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-ig tartó időszak, a tanítási év szeptember első munkanapjától a következő év június 16-át megelőző utolsó munkanapjáig tartó szorgalmi időszak. Mindig az osztálynaplóba és bizonyítványba kerüljön be a teljesítés a tanév végéig, a nyári időszakot a következő tanévi osztálynaplóba és bizonyítványba kell bevezetni.

Amennyiben a tanuló bizonyítványában nem szerepel az 50 órás közösségi szolgálat igazolása, a tanuló nem kezdheti meg az érettségi vizsgát, vagyis az 50 óra közösségi szolgálatot az érettségi

vizsgák megkezdése előtti utolsó tanítási napig szükséges teljesítenie a tanulónak. Az érettségi elnök feladata, a teljesített 50 óráról szóló érettségi dokumentáció részeként szereplő igazolás meglétének vizsgálata.

A tanulói jogviszony megszűnik az utolsó évfolyam elvégzését követő első érettségi vizsgaidőszak utolsó napján, ennek következtében ekkor már nem az iskola feladata az iskolai közösségi szolgálat teljesítésének megszervezése. A jelenlegi szabályozásból eredően a szülő és a tanuló köteles erről gondoskodni, és hitelt érdemlően bizonyítani a közösségi szolgálat teljesítését a későbbi vizsgázása esetén 251 éves kora betöltéséig¹⁰.

Igazolás a közösségi szolgálat teljesítéséről

Az iskola abban az esetben állít ki igazolást a közösségi szolgálat teljesítéséről, ha a tanuló valamilyen okból intézményt vált, vagy másik intézményben érettségizik. Az igazolás arról szól, hogy az intézményváltásig a tanuló hány órát teljesített.

Az igazoló dokumentum mintája a mellékletben megtalálható.

A közösségi szolgálat elvégzéséről szóló dokumentumot addig kell megőriznie a tanulónak, míg nappali iskolarendszerű oktatásban részesülhet, illetve érettségi vizsgát tehet. A szolgálat elvégzése a bizonyítványban rögzítésre kerül.

Emellett az iskola és a fogadó szervezet is oklevelet állíthat ki. Az oklevél kiállítása és átadása ünnepélyes aktus is lehet, ugyanakkor társulhat a program lezárásához, amely tartalmazza a résztvevők reflexióit. Ez nagyon fontos része a pedagógiai tevékenységnek. A tanulók itt tudják egymás előtt maguk számára megfogalmazni, hogy személyiségükre miként hatott a tevékenység, milyen örömeket és nehézségeket jelentett. Az értékelésnek lehetőség szerint több szinten kell megvalósulnia, amelyben szerepet kap a tanuló egyéni értékelése, a tanár, mentor személyre szabott visszajelzése és a segített személy/közösség élménybeszámolója, visszacsatolása.

A programra való felkészítés

Az 50 órából az iskolai koordinátor – szükség esetén a szakmai koordinátorral/mentorral közösen, de pedagógus jelenlétében – tevékenységi körönként legfeljebb 5-5 óra felkészítő és feldolgozó foglalkozás(oka)t tart. Amennyiben a felkészítés és feldolgozás ideje nem éri el a 10 órát, a fennmaradó időt tevékenységgel kell a diákoknak tölteni. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, ha a tanuló nem egy tevékenységgel kívánja teljesíteni az 50 órát. Ekkor úgy kell tervezni,

---

¹⁰ Nkt. 60. § (2) b) 25 életév után felnőttoktatás

szervezni a felkészítést, hogy az egyes tevékenységi körökre elegendő idő jusson, továbbá arra is ügyelni kell, ha több tanéven keresztül folytatódik a program, legyen idő a tanulók ráhangolására, a korábbiak rövid felelevenítésére, illetve további iránymutatásra, esetleges újabb információk átadására.

A felkészítés nagyon fontos pedagógiai pontja a közösségi szolgálat előkészítésének. A felkészítés vonatkozik a fogadó intézmények programjában részt vevő dolgozókra, a pedagógusokra és a tanulókra egyaránt. Szerencsés, ha a pedagógusok és a fogadó intézmény felkészítését külső szakmai (állami, egyházi, vagy civil) szervezet végzi. A diákok felkészítését is végezheti ez a szervezet, de csak (a koordináló) pedagógus bevonásával.

A program lebonyolítása

Az iskolák kapacitásuk függvényében lehetőséget teremtenek arra, hogy a tanulók párban vagy csoportosan tegyenek eleget a szolgálati követelmények teljesítésének.

A helyi lehetőségek számbavételével az iskoláknak törekedniük kell változatos tevékenységi körök és helyek biztosítására, ezzel elősegítve az iskolai közösségi szolgálat hatékony megvalósulását. Lényeges, hogy hosszú távú együttműködéseket alakítsanak ki azokkal a szervezetekkel és intézményi fogadó helyekkel, ahol a tanulók aktívan közreműködhetnek „segítő” szerepben. Az iskolai közösségi szolgálat alapvetően a tanulók fejlődését szolgálja, de nem szabad megelégedezni a fogadó helyek működésére kifejtett jótékony hatásokról sem. Nem célszerű a tevékenység teljesen egyedüli végzése, törekedni kell párok kialakítására. A két tanuló közös tevékenysége segíthet az együtt átélt élmények feldolgozásában, a nehéz helyzetek kezelésében, biztonságot jelenthetnek egymás számára. Ez is egyfajta segítői szerepgyakorlás, egymás kölcsönös támogatása, megerősítése.

A felsőbb évfolyamos tanulók – amennyiben ők már végeztek korábban közösségi szolgálatot – segíthetik, támogathatják kísérőként az alsóbb évfolyamos tanulók közösségi szolgálati programjának megvalósítását, a diákok érzékenyítését beszámolóikkal.

Mindemellett fontos a tevékenység folyamatos pedagógiai kísérése. Tehát jó, ha a pedagógus az első alkalmon személyesen jelen van, majd ha időről időre megkérdezi a tanulót, milyen tapasztalatai, nehézségei voltak, figyelemmel kíséri a tanuló közösségi szolgálati naplójában vezetett sorokat. (Milyen célokat tűzött ki? Mit sikerült ezekből teljesíteni? Milyen tapasztalatai voltak a tevékenység végzése során?) Kell, hogy ezekről beszélhessen valakivel a tanuló. Fontos, hogy a koordinátor pedagógus a fogadó féllel, intézménnyel folyamatosan tartsa a kapcsolatot, időben értesüljön a felmerülő nehézségekről, szükség esetén segítőként be tudjon lépni a folyamatba. Számon kell tartania, melyik tanuló milyen tevékenységet végez, jelen kell lennie a folyamatban.

Kiemelt jelentősége van annak, hogy a program lehetőséget biztosítson a tanulók szemléletének formálására, ez legjobban a személyes kapcsolatokon keresztül valósulhat meg. Fontos tudatosítani a tanulóiban személyes felelősségüket: például ha megbeszélnek egy találkozást az érintettekkel, akkor ahhoz tartásuk magukat, az érintett tudjon róla, hogy a tanuló mennyi ideig fogja őt látogatni.

A program kísérésének annak belátását is segítenie kell, hogy a tanulók nem egyszerűen adnak valamit, hanem mérhetetlen sokat kapnak azoktól, akikkel együtt tevékenykednek (a kölcsönösség elve alapján). A programot úgy kell kialakítani, hogy az a kölcsönösségen alapuljon. Nem egyszerűen meg kell látogatni az idős, elhagyott, sérült embertársakat, hanem velük együtt kell valamit tevékenykedni, például játszani, kézműveskedni, beszélgetni, receptet cserélni, színpadi előadást szervezni stb. Nagyon lényeges eleme a programnak, hogy minden mozzanatában a kölcsönösségre és együttműködésre építsen. Ennyiben meghaladja a korábban is iskolák által végzett szociális programokat (például a szociálisotthon-látogatást, a karácsonyi műsorok bemutatását).

A szolgálat szervezése a fogadó szervezeteknél

A szakmai koordinátort/mentort a fogadó szervezet vezetője jelöli ki, az iskolával kötött együttműködési megállapodásban rögzített módon, lehetőleg úgy, hogy az iskola egyetértési jogot gyakoroljon a kijelöléshez. Ez azért fontos, mert a szakmai mentornak általában nincs pedagógus végzettsége, az iskola és a tanuló szempontjából lényeges, hogy a felek elfogadják egymást, az együttműködés nélkül elképzelhetetlen.

Fogadó szervezet lehet minden, a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényben foglalt nonprofit civil vagy a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezetnél (egyházi szervezet) vagy magánszemély esetén pedig a küldő nevelési-oktatási intézmény egyben fogadó intézményként is működik. A regisztráció nem kötelező, mégis biztosíték lehet mindkét fél számára (valamint a szülők számára is), hogy a tanulók megfelelő helyen végzik tevékenységüket.

A feladatra olyan szakember kijelölése szükséges, aki

- pedagógiai szempontból is alkalmas tanulókkal való közös tevékenykedésre,
- a közösségi szolgálatban résztvevő tanulók munkáját a tevékenység során irányítja,
- esetlegesen részt vesz a felkészítésben és a feldolgozásban,
- az adott tevékenységeket folyamatosan figyelemmel tudja kísérni.

A fogadó intézménynél igényfelméréssel tisztázni kell a következőket az alábbi területeken:

- Előzetes ismeretek felmérése a közösségi szolgálatról.
- Melyek azok a feladatkörök, amelyeket a dolgozók szerint a tanulók biztonsággal végezhethetnének?
- A dolgozók szerint milyen általános vagy speciális ismeretekre van szükségük a szolgálatos tanulóknak ahhoz, hogy az osztályon segíteni tudjanak?
- Melyik nap, napszak, időintervallum az, amikor a segítőkre leginkább szükség lenne?
- Milyen félelmei vannak a fogadó intézmény dolgozóinak a szolgálatos tanulók fogadásával kapcsolatban?

Külső fogadó szervezet, közreműködő szakmai szervezet vagy szakmai koordinátor bevonásakor a felek együttműködéséről (mentor alkalmazása esetén) megállapodást kell kötni, melyben a következőket rögzítik::

- A fogadó szervezet és az iskola adatai
  - A kapcsolattartók adatai
  - (Ha szükséges) a mentor neve, feladatköre és elérhetőségei
  - Az Iskola kötelezettségei, vállalásai
  - A fogadó Szervezet kötelezettségei, vállalásai
  - (Amennyiben szükséges) a programmal kapcsolatban felmerülő költségek és annak kötelezettségvállalója
  - A program ütemezése
  - A program megvalósulása során felmerülő módosítási kérelmek bírálatainak menete
  - A Felek elállási, felmondási joga
-
- a közösségi szolgálatban részt vevő tanuló(k) maximális száma,
  - az adminisztráció és a teljesítésigazolás módja és rendje,
  - a foglalkoztatás időtartama,
  - a tevékenységek megnevezése,
  - a szereplők felelőssége (például baleset esetén).

Együttműködési megállapodás kötése a mentort igénylő feladatok esetén kötelező. (Minden más esetben is célszerű azonban írásban rögzíteni, a tevékenységeket, a diákok számát, a teljesítés időpontjait és a teljes órakeretet. 20/2012-es rendelet 133.§ 9. e) pontja a következőképpen szól: e) az iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor az is-

kola és a felek együttműködéséről megállapodást kell kötni, amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatain és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a mentor nevét és feladatkörét. Érdemes minden esetben a diákok által végzett tevékenységek megjelölésére is, mert így lesz átlátható a rendszer minden szereplő (koordinátor, diák, fogadó intézmény, szülő) számára. Magánszemélynél végzett közösségi szolgálat esetén a koordináló pedagógus is igazolhatja a közösségi szolgálati naplóban a teljesítést.)

Tisztázni kell, hogy a peremfeltételeket miként tudja közösen az iskola és a fogadó intézmény biztosítani. Célszerű (ha egy nagyobb intézményben teljesítenek szolgálatot a tanulók), hogy valamilyen megkülönböztető jelzés legyen rajtuk (például póló, kitűző), amely alapján az intézmény dolgozói, az intézmény ellátottjai tudják a tanulókról, hogy milyen minőségben vannak jelen. Rendezni kell, hogy a tanulók étkezése, folyadék ellátása – ha szükséges –, miként lesz megoldva, továbbá eszközigény esetén (például kézműves eszközök, védőkesztyű, stb.) a felszereléseket ki biztosítja. Meg kell állapodni, hogy ki milyen arányban vállalja a felelősséget a szolgálat során történő balesetekért, károkozásért.

A tanulók tevékenysége nem lehet szakfeladat ellátása, különösen az egészségügyi, szociális területen kell körültekintően eljárni a tevékenységek szervezésekor.

Az iskolai közösségi szolgálat tevékenységeit úgy kell meghatározni, hogy azok megfeleljenek a diákok életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek, valamint nem veszélyeztessék sem a diákok, sem az ellátott, segített személyek testi-lelki egészségét és ne sértsék alapvető emberi jogait.

Fogadó külső szervezet nem lehet érdekvédelmi, képviseleti vagy politikai szervezet, amely különben fogadhat önkénteseket. Üzleti jellegű tevékenység, haszonszerzés nem lehet része a közösségi szolgálati tevékenységnek. Arra is figyelemmel kell lenni, hogy a közösségi szolgálat a kölcsönösség elvén alapul, a segítő és a segített közötti kapcsolaton, ebből eredően nem számítható be pusztán az adománygyűjtés, különösen akkor nem, ha az pénzbeli. Törekedni kell az adományban részesülő rászorultakkal való megvalósítására az IKSz keretében.

Fontos, hogy a fogadó szervezet motiválja munkatársát, aki mentorként, szakmai koordinátorként részt vesz a közösségi szolgálat lebonyolításában. Ennek módjáról a fogadó szervezet dönt.

Minden esetben figyelembe kell venni a diákok fogadásánál, hogy ők – különösen az első időkben – nemcsak segítséget nyújtanak, hanem plusz segítséget igényelnek az intézmények munkatársaitól. Ezért különös figyelemmel kell eljárni mind az intézmények kiválasztásánál, mind az egyes

intézményekbe küldhető diákok számának meghatározásánál. Az intézményeket a közösségi szolgálattal járó feladatok semmi esetre se terheljék túl, ne akadályozzák meg az érdemi munkát; és mind a diákok, mind az intézmény számára jó tapasztalat legyen a diákok közösségi szolgálata.

Egy-egy, az IKSZ keretében végzett gyakorlathoz számos etikai kérdéskör is hozzá tartozik. Érdemes megkérni a fogadóintézmény munkatársait, segítsenek végigbeszélni a tevékenységek tartozó etikai kérdéseket. Ki kell térni a kompetencia kérdéskörére: a diákok figyelmét fel kell hívni arra, hogy milyen feladatokat végezhetnek el és milyen nem. Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a jó szándéknak milyen határai vannak, hiába kérnek olyan szívességet tőlük, amelyhez nincs szakmai végzettségük, azt nem végezhetik el.

Magánszemélyek

Abban az esetben, ha magánszemély a támogatott, a fogadó szervezetnek az iskola tekinthető. A magánszemély teljesítést igazoló aláírását ebben az esetben az iskolai koordinátor aláírása helyettesítheti (pl. ha a támogatott személy nem tud már aláírni). Kiemelten ezt a tevékenységet érdemes párosával végezni. A pedagógusnak előzőleg fel kell mérnie, hogy az idős ember(ek), fogyatékkal élő(k) alkalmas(ak)-e arra, hogy tanulókat fogadjon/fogadjanak. A pedagógus környezetanulmányát helyettesítheti egy ernyőszervezet ajánlása (pl. önkormányzat szociális osztálya). Meg kell előzni, hogy a tanulók bármilyen testi-lelki veszélynek legyenek kitéve. A pedagógusnak közvetlenül is kapcsolatot kell tartania az idős vagy sérült emberekkel, ahol a közösségi szolgálat zajlik, ez biztosítja az idős ember számára is a háttérrel a programhoz. Azonban nem szükséges, hogy a pedagógus mindig személyesen jelen legyen a program folyamatában, de az viszont fontos, hogy valamilyen formában mindig elérhető legyen. Az iskolai közösségi szolgálat teljesítése közvetlen hozzátartozónál, rokonnál csak közvetítő szervezeten keresztül valósítható meg, de szülő munkahelye lehet fogadó szervezet, ha nem a szülő a koordinátor a fogadó szervezet részéről.

Nyilvánosság

A szervező iskolának törekednie kell arra, hogy a közösségi szolgálat minél jobban meg tudjon jelenni a helyi/megyei/országos médiában. Érdemes végiggondolni, hogy a helyi újságban, televízióban, intézményi honlapokon milyen módon jelenjen meg a program. Ez egyszerre szolgálja a program népszerűsítését, a tanulóknak, fogadó intézményekben a program szerepének tudatosítását, és tájékoztatást, ugyanakkor szemléletformáló lehet a külső környezet számára is.

A program zárása

Lényeges és kötelező eleme a programnak, hogy annak befejezésekor legyen minimum egy alkalom, amikor a tanulóknak lehetőségük van a visszacsatolásra, reflexióra. Ezt célszerű csoport szinten megszervezni, ha valamely tanuló ezen nem tud részt venni, akkor szükség szerint egyéni konzultáció biztosításával kell lehetővé tenni számára a program lezárását.

A program egésze szempontjából a zárás megfelelő előkészítése igen fontos feladat. Kulcsszerepe van a programot végigkísérő tanárnak, aki irányítja, koordinálja a beszélgetést. Minden tanulónak lehetőséget kell adni a megszólalásra, élményeinek, tapasztalatainak elmondására.

A zárás ugyanakkor az az ünnepélyes alkalom lehet, amikor mindenki vagy néhány kiválasztott tanuló a már feldolgozott élményeit megosztja a többiekkel. Ennek jelentős felemelő és megerősítő ereje van. További funkciója lehet az is, hogy aki több nehézséget élt meg (ilyen mindig van), vagy személyisége nehezebben dolgozza fel az élményeket, a többiek hallatán megérzi azt, hogy mégis jó volt, a programban részt venni. A zárás keretében kaphatják meg a tanulók az igazolásokat. Ehhez kapcsolódhat a fogadó intézmények programértékelése is, azonban a kialakított kapcsolat függvényében az értékelés történhet ettől függetlenül másként is. A jól szervezett záró program élmény marad a pedagógusnak és tanulóknak egyaránt, remélhetőleg még évek múltán is, és a tanulók későbbi önkéntes tevékenységének alapját képezheti.

A közösségi szolgálat területei

- a) egészségügyi,
- b) szociális és jótekonysági,
- c) oktatási,
- d) kulturális és közösségi,
- e) környezet- és természetvédelemi,
- f) katasztrófavédelmi,
- g) közös sport- és szabadidős tevékenység óvodáskorú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, továbbá idős emberekkel.
- h) az egyes rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerveknél bűn- és baleset-megelőzési területen folytatható tevékenység.

Az a) és h) pontban meghatározott tevékenységi területen minden esetben, míg a b) pontban említett tevékenységi körök esetén szükség szerint mentort kell biztosítani.

Részletesen

A kórházi közösségi szolgálati program célja a meghatározott kereteken belüli fizikai, lelki segítségnyújtás a kórházban gyógykezelés és ápolás céljából tartózkodó betegek számára. Az tanulók a következő feladatokat láthatják el az ápolószemélyzet által jóváhagyott esetekben és módon:

- a beteg kíséréte a betegszállítókkal együtt, és ha erre szükség van, várakozás a beteggel;
- segítség a beteg felültetésekor, kiültetésekor, sétáltatásakor (de nem betegmozgatás, ami ápolói feladat);
- a beteg környezetének rendben tartása, segítség az étkezésben, ivásban;
- felolvasás, beszélgetés, beteg mellett tartózkodás, a betegek meghallgatása;
- a beteg kéréseinek tolmácsolása az ápolószemélyzet felé;
- betegek és hozzátartozóik tájékozódásban való segítése;
- kórtermekbe látogatás és igény szerinti segítségnyújtás, lelki támasz nyújtása a betegnek és hozzátartozójának egyaránt;
- egyéb, az ápolószemélyzetet segítő, szaktudást nem igénylő, az önkéntesek kompetenciájába tartozó feladatok;
- orvosok és nővérek kéréseinek teljesítése a betegekkel kapcsolatban (az önkéntesek kompetenciahatárain belül, például a mobilizálásban való segítség);
- leletek és egyéb dolgok átszállítása, gyermekprogramokban való részvétel, szabadidős tevékenységek szervezésében segítség.

A kórházitevékenység nem szorítkozik a betegágy melletti feladatokra, hanem például a betegek eligazodásának segítésében, idegen nyelvű szakirodalom fordításában, tolmácsolásban, a kórház területén végzett környezetgondozásban vállalt feladatokat is felöllelheti a program idejének 10%-ában.

A kórházi közösségi szolgálati program előkészítése és adminisztrációja során előfordulhat, hogy számos további feltételnek kell eleget tenni (adatvédelem és betegjogok, titoktartási nyilatkozat, önkéntes szerződés, etikai nyilatkozat), valamint a tevékenység helyszínéhez szorosan kötődő szakmai felkészítés terén (higiénés szabályok, a fertőtlenítés alapelvei, egészségügyi vizsgálat és igazolás megléte, pszichikai alkalmasság). Mindezek ellenére a motivált tanulók számára hasznos tevékenység lehet, mert a munka világáról közvetlen tapasztalatot szerezhetnek, amely pályaaorientáció szempontjából segítséget jelent a számukra.

Szociális tevékenységek

- Részletesebben lásd az Ajánlás az Iskolai Közösségi Szolgálat elterjesztéséhez a szociális ellátórendszerben című dokumentumban.¹¹
- idős emberek segítése egyénileg otthonukban (sétáltatás, bevásárlás, beszélgetés, közös főzés, takarítás, udvar rendbe tétele, favágás stb.);
- idős emberek támogatása szociális intézmény keretei között (sétáltatás, beszélgetés, szoba rendezése, étkezésben segítség, ágynemű áthúzása);
- felolvasás, beszélgetés, egyéb, a mentális egészséget támogató tevékenységek;
- egyéb szociális tevékenység.

Oktatási tevékenységek

- korrepetálás alsóbb évfolyamokon, gyermekotthonban, sajátos nevelési igényű intézményben;
- bölcsődékben, óvodákban a mindennapi tevékenységekben, játékokban való részvétel;
- oktatás idősek számára a nevelési-oktatási intézményben vagy más helyszínen (például számítógép-használat, nyelvtanítás);
- egyéb oktatási tevékenységek.

Kulturális, közösségi tevékenységek

- Részletesebben lásd az Ajánlás az Iskolai Közösségi Szolgálat elterjesztése a kulturális intézményekben című dokumentumban¹²
- kulturális intézményekben múzeumpedagógiai vagy egyéb szolgálat elvégzése;
- közösségi tevékenységek: katonasírok gondozása;
- közgyűjteményben önkéntes feladatok ellátása;
- bölcsődékben, óvodákban, idősek otthonában stb. kulturális program szervezése (például bábjáték, amatőr színelőadás, versmondás, prózafelolvasás, mesemondás, éneklés).

¹¹ <http://www.kozossegi.ofi.hu/Contents/ShowContentByTitle?title=M%C3%B3dszertani%20anyagok>

¹² <http://www.kozossegi.ofi.hu/Contents/ShowContentByTitle?title=M%C3%B3dszertani%20anyagok>

Környezet- és természetvédelmi tevékenységek

A környezet- és természetvédelmi tevékenységek szervezhetők nemzeti parkokban, erdészetekben, környezet- és természetvédelemmel foglalkozó civil és más szakmai szervezeteknél, továbbá önkormányzatoknál. A nemzeti parkok és erdészetek esetében fel kell venni a kapcsolatot a helyi intézmények vezetőivel és egyeztetni a lehetőségeket.

Néhány javasolt tevékenység:

- parkrendezés, közösségi terek tisztítása, rendezése;
- biciklitároló javítása, festése, kerítésfestés;
- szociális intézmény környezetének rendezése, fa- és növényültetés, avar összegyűjtése;
- környezettudatosságra, fenntartható fejlődésre vonatkozó programokban való részvétel, a programok népszerűsítése (iskola, civil szervezet honlapján, blog írása, szórólapok készítése stb.);
- megújuló energiaforrások fontosságát szolgáló programok népszerűsítése;
- Natura 2000 területek megóvásában részvétel;
- egyéb környezet- és természetvédelmi tevékenység.

Katasztrófavédelmi tevékenység (felöleli a polgári védelmi tevékenységeket is)

Az e tárgykörbe tartozó tevékenységek olyan jellegűek, melyek kapcsán a helyi katasztrófavédelmi szervekkel kell felvenni a kapcsolatot, továbbá előzetesen tájékozódni kell a www.katasztrofavedelem.hu internetes elérhetőségen.

Megemlíthető tevékenységi területek például a katasztrófavédelmi szervezetek napi teendőinek ellátásába való bekapcsolódás, közreműködés az éves, tervezhető feladatokból adódó tevékenységekben. Rendkívüli helyzetben a tanulók kompetenciahatárain belül végezhető tevékenységek ellátása, például árvízhelyzetben homokzsákok szállítása, töltése, épületek, ingóságok óvása, jelzőrendszer részeként feladatellátás, evakuált emberek tájékoztatása, segítése stb.

Közös sport- és szabadidős tevékenység óvodáskorú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, továbbá idősebb emberekkel:

- közös programok nehézséggel élő kortársakkal; bölcsődésekkel, óvodásokkal, idősebb emberekkel: sport, kézművesség, játék, főzés, egyéb közös programok;
- életinterjú készítése idősebb emberekkel;

— közös programok (ünnepek, kézművesség, játék, farsang, közös műsor kialakítása, közös sütés, fodorászat).

Az egyes rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervezeteknél bűn- és baleset-megelőzési területen folytatható tevékenység.

Az e tárgykörbe tartozó tevékenységek olyan jellegűek (hasonlóan a katasztrófavédelmi tevékenységekhez), melyek kapcsán az illetékes megyei vagy fővárosi kapitányságokkal vagy helyi polgárőr szervezetekkel kell felvenni a kapcsolatot, továbbá előzetesen tájékozódni lehet a www.police.hu internetes elérhetőségen.

Megemlíthető tevékenységi területek:

baleset-megelőzés kapcsán:

- egy forgalmasabb útszakaszán kerékpárosok megszólítása, és számukra baleset-megelőzési tanácsokat tartalmazó kiadványt átadása,
- a parkoló autók szélvédőjére baleset-megelőzési tájékoztatók kihelyezése. - A nyári időszak során járőrök segítségével,
- bűn-megelőzési tájékoztatókban való részvétellel,
- nyomtatványok osztásával,
- szükség esetén tolmácsolással biztosíthatják az idejében a strandolók, rendezvényekre ellátogatók, valamint az adott település parkolóiban leállított járművek biztonságát.
- A fiatalok amennyiben bűncselekményre utaló cselekményt észlelnek, azt megtanulják azonnal jelezni a szolgálatot ellátó rendőr járőröknek, akik megteszik a szükséges intézkedéseket.

Egészségügyi igazolás

Az Iskolai Közösségi Szolgálatról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet alapján a középiskolai tanulók által végezhető közösségi szolgálat nem tekinthető munkakörnek, így a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló

33/1998. (VI. 24.) NM rendelet ezen tevékenységekre nem alkalmazandó. Az országos tisztifőorvos javaslata alapján elegendő a szülő részéről a diák egészségi állapotát igazoló nyilatkozat, amely formanyomtatvány elérhető a www.kozossegi.ofi.hu cím alatt a Letöltések menüpontból. Egyedi esetekben felmerülhetnek költséggel járó egészségügyi vizsgálatok, oltás, amely esetekben az intézmény és a diák közösen döntheti el, hogy vállalják ennek költségeit vagy elállnak a tevékenységtől. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben foglaltak alapján az iskolai közösségi szolgálat teljesítésekor a tanulók nem látnak el (nem láthatnak el) munkaköri feladatokat, ebből eredően más tevékenység során sem lehet szükség egészségügyi könyvre vagy orvosi igazolásra. Ugyanakkor a biztonság érdekében – a szülői nyilatkozat mellett – érdemes körülírni, hogy milyen feladatokat végezhet, illetve nem végezhet a diák.

Tájékoztató az állam által finanszírozott általános gyermek- és ifjúsági balesetbiztosításról (119/2003. (VIII. 14.) Korm. rendelet az általános gyermek- és ifjúsági baleset-biztosításról). Azt, hogy az adott évre melyik biztosítóval köti meg a Magyar Állam képviseletében eljáró Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a biztosítást, azt az adott évben lefolytatott közbeszerzési eljárás után dönti el.

Az állam minden magyar állampolgárságú gyermek részére gondoskodik 3–18 éves korig a baleset-biztosításáról.

A közösségi szolgálat során különböző tevékenységeket folytatnak a tanulók, ezért megfontolásra javasoljuk a szülőknek, iskoláknak, hogy adott esetben kiegészítő biztosítást kössenek a gyermekek számára.

Az alábbiakban jelezzük az érvényben lévő ingyenes állami tanuló baleset-biztosítás kondícióit:

Biztosítási kockázat megnevezése	Szolgáltatás mértéke
Csonttörés	3.000 Ft biztosítási összeg
Maradandó egészségkárosodás (rokkantság)	
- amennyiben a rokkantság foka 1–9%	3.000 Ft
- amennyiben a rokkantság foka 10–29%	50.000 Ft
- amennyiben a rokkantság foka 30–100%	300.000 Ft biztosítási összegnek a rokkantság fokával megegyező százaléka
Baleseti halál	200.000 Ft biztosítási összeg

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium minden évben, közbeszerzési eljárás keretében választja ki, hogy mely biztosító jogosult az állami tanuló baleset-biztosítás megkötésére.

Jogos elvárás az az igény, mely szerint a fogadó szervezet a tevékenységekhez kapcsolódó felkészítést, balesetvédelmi tájékoztatót tart a tanulók számára, ezt követően a tanuló aláírja, hogy részt vett a felkészítésen; felelősségét megértette, az előírásokat, a házirendet magára nézve kötelezően elfogadja.

FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

Részlet az együttműködési megállapodásból:

(1) A fogadó szervezet köteles biztosítani:

- a) az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos tevékenységhez szükséges feltételeket,
- b) ha szükséges, pihenőidőt,
- c) a közösségi szolgálattal összefüggő tevékenység ellátásához szükséges tájékoztatást és irányítást, a balesetvédelmi és felelősségvállalási ismeretek megszerzését,
- d) a tizennyolcadik életévét be nem töltött tanuló, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú tanuló esetén a közösségi szolgálati tevékenység folyamatos, szakszerű felügyeletét,
- e) a szervezet érvényes házirendjének megismertetését.

(2) Ha a jelen megállapodás másként nem rendelkezik, a fogadó Szervezet gondoskodik a közösségi szolgálati tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásról, szállításról, szállásról és étkezésről.

(3) A tanuló köteles:

- a) a közösségi szolgálat tevékenységet a fogadó szervezet utasításai, a tevékenységekhez kapcsolódó felkészítésen, a balesetvédelmi és felelősségvállalási tájékoztató elhangzottak szerint, az előírásokat elfogadva végezni,
- b) a szervezet érvényben lévő házirendjét betartani.

(4) Ha az utasítás végrehajtása kárt idézhet elő, a tanuló köteles erre az utasítást adó figyelmét felhívni. A tanuló nem felel az általa okozott kárért, amennyiben figyelem felhívási kötelezettségének eleget tett.

(5) A tanuló által a közösségi szolgálat során végzett tevékenységgel összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Amennyiben a kárt a tanulónak felró-

ható magatartás okozta – a jelen szerződésben eltérő rendelkezés hiányában –, a fogadó szervezet a tanulótól követelheti kárának megtérítését.

(6) Amennyiben a tanuló bizonyítja, hogy:

a) a testi sérüléséből, illetve egészségkárosodásából eredő kára,

b) a tulajdonában vagy használatában álló, a közösségi szolgálattal összefüggésben végzett tevékenység ellátásához szükséges dologban a közösségi szolgálati tevékenység végzésének helyén keletkező kára a Szervezettől kapott utasítással összefüggésben következett be, a fogadó szervezet akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt működési körén kívül eső elháríthatatlan ok vagy kizárólag a tanuló elháríthatatlan magatartása okozta. A fogadó Szervezetnek nem kell megtérítenie a kárnak azt a részét, amely a tanulónak felróható magatartásából származott.

(7) Az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő tanuló (vétőképes kiskorú) által maga által elszenvedett kár, vagy harmadik személynek okozott kár esetén a felügyeletére köteles gondozója az okozott kárért a károkozóval egyetemlegesen felelős. Az iskolai közösségi szolgálati tevékenység során felügyeletre köteles gondozónak az Intézmény által az iskolai közösségi szolgálati tevékenység felügyeletével, számára utasítás adási joggal rendelkező alkalmazott tekintendő.

(8) A kár esetén a károsultnak (az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő tanulónak, illetve harmadik személy károsultnak) kell bizonyítania, hogy a gondozó kötelességét felróhatóan megszegte.

(9) Nem tekinthető a gondozó kötelezettségszegésének, ha a kár azért következett be, mert az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő tanuló a Szervezettől kapott egyedi utasítást, a vele ismertett szabályzat rendelkezéseit megszegte, vagy olyan tevékenységet végzett, amely képesítési előíráshoz kötött. A gondozó felelőssége, hogy a tanuló nem végezhet olyan tevékenységet, amely képesítési előíráshoz kötött.

Igazolás

Alulírott ..... a(z)

.....

..... OM-azonosító iskola

intézményvezetője igazolom, hogy a(z) .....

..... nevű tanuló a ...../..... tanévig ..... óra

közösségi szolgálatot teljesített.

..... dátum .....

.....

az intézményvezető aláírása

(P. H.)

Tanulói jelentkezési lap

Jelentkezési lap

iskolai közösségi szolgálatra

Alulírott ..... tanuló

a(z) .....

..... iskola

..... osztályos tanulója a ...../..... tanévben

az alábbi területeken kívánok eleget tenni a közösségi szolgálatnak:

a) ..... területen ..... órában

b) ..... területen ..... órában

c) ..... területen ..... órában

(tanévenként minimum egy, maximum három terület választható)

.....

tanuló aláírása

Szülő, gondviselő nyilatkozata:

Alulírott .....

nevezett tanuló szülője/gondviselője az iskolai közösségi szolgálat teljesítését a jelzett területeken támogatom és tudomásul veszem. Az eseményeken gyermekemről készült fotók közzétételéhez hozzájárulok – nem járulok hozzá (megfelelő rész aláhúzandó).

.....

szülő, gondviselő aláírása

Alkalmazott záradékok:

Igazolom, hogy a tanuló a ...../..... tanévig ..... óra közösségi szolgálatot teljesített.
(bizonyítvány)

A tanuló teljesítette az érettségi bizonyítvány kiadásához szükséges közösségi szolgálatot.
(törzslap)

SZÜLŐI NYILATKOZAT (*)
a tanuló egészségügyi állapotáról a nevelés-oktatási, illetve más, külső fogadó intézményben
az iskolai közösségi szolgálat teljesítéséhez

A gyermek neve: .....

A gyermek születési dátuma: .....

A gyermek anyjának neve: .....

A gyermek TAJ száma: .....

További, a gyermekre vonatkozó fontos információ (pl.: allergia, méh, darázs, vagy más rovarcsípés, ételérzékenység, vélt, valós félelmek, pókiszony, esetleg „alvajáró”, stb.):

.....
.....

Nyilatkozom, hogy gyermekemen nem észlelhetőek az alábbi tünetek: Láz, torokfájás, hányás, bőrkütiés, sárgaság, egyéb súlyosabb bőrelváltozás, bőrgennyesedés, váladékozó szem-betegség, gennyes fül- és orrfolyás. A gyermek tetű- és rühmentes.

Törvényes képviselő neve: .....

Lakcíme: .....

Telefonos elérhetősége: .....

Dátum: .....

.....

szülő/gondviselő/törvényes képviselő aláírása

Közösségi szolgálati napló

Kedves középiskolás Diák!

Bizonyára sokat hallottál már a közösségi szolgálatról, és foglalkoztat a kérdés: Miért éppen most? Miért nekem? Mire jó ez? Tudjuk és megértjük, ha elsőre nem találsz érdekesnek, fontosnak, amire most mégis vállalkoznod kell. Magad is tapasztalhatod, hogy egy gyorsan változó világban élünk, amelyben az emberek elrohannak egymás mellett, a sorsok és az értékek más dimenzióba kerülnek. Vajon jó ez így? Még az érettségi előtt állsz, vagy lassan arra készülsz, s nem véletlen ez a fogalom, ekkor, ebben az életkorban válsz felnőtté, s látod más szemmel a világot, a közvetlen környezetedet.

Az előző korosztályok egy része úgy nőhetett fel, hogy a társadalom olyan mintát adott, amelyben az önkéntesség, a másokért való felelősség, a kölcsönös megbecsülés, az akkor is „segítés”, ha nincs nagy baj, katasztrófa, nem kapott kellő figyelmet, megbecsülést és elismerést.

A közösségi szolgálattal ezen szeretnénk változtatni, olyan szemlélettel lépj a felnőtt életedbe, hogy érezd a felelősséged, képes legyél segítően tevékenykedni, a közösségért tenni. Ezeken a nemes eszméken túl Neked is közvetlen hasznodra válhat e program, hiszen lehetőséged nyílt megismerni számos munkahelyet, tevékenységek sorát, amelyekben tapasztalatokat szerezhetsz, megtudhatod, melyek azok a területek, ahol megállod a helyed, esetleg ez által könnyebben tudsz dönteni, milyen pályát válassz. Bízunk benne, hogy a program kapcsán olyan események, tevékenységek részese leszel, melyek maradandó élményekkel gazdagítanak.

Javasoljuk, hogy a naplóra vigyázz, és rendszeresen tartsd magadnál, amikor valamilyen tevékenységet végzel. Kérünk, naprakészen vezesd, hiszen ezzel tudod majd igazolni, hogy teljesítetted a kötelező ötven

órát. Minden alkalommal gondosan ügyelj, hogy igazolva legyen a teljesített idő. Arról se feledkezz meg az egyes tevékenységek végén, hogy lejegyezd, mivel foglalatostkodtál, s ennek kapcsán mit tapasztaltál, milyen élményekben volt részed, milyen gondolataid támadtak. Az sem baj, ha nem mindig pozitív dolgokat jegyzel le, ez könnyen előfordulhat bárkivel. Ekkor is írd le, mi okozta a rossz érzéseket, a problémákat. Azért fontos az „akkor és most” jegyzetelés, mert később már halványulnak az érzések, másként emlékszel, s nem biztos, hogy pontosan elevenednek meg a történetek. Miért is fontos ez? Azért, mert a koordináló tanárnak jelezni kell, ha valami probléma adódott, azt megbeszélni, hogy segíteni tudjon és megoldásra találjon. Persze az örömed is oszd meg a tanároddal, hiszen az élmények közös átélése és megbeszélése más szintű kapcsolatot, együttműködést hozhat létre, amelyben a feltörő természetes, tiszta emberi érzésekkel közelebb kerülhetünk egymáshoz, ami a segítői attitűd kialakulásának egyik lényeges eleme.

Végezetül figyelmedbe ajánljuk Magyarország Alaptörvényének XIII. cikkelyét, mely kimondja: „A tulajdon társadalmi felelősséggel jár”. Ez a kijelentés sok más mellett megalapozza a társadalmi felelősségvállalás fogalmát, amelynek része az iskolai közösségi szolgálat. Számos felmérés azt igazolja, hogy Magyarországon a társadalmi kohézió erősítésére van szükség ahhoz, hogy mindenki számára élhető, egymást segítő társadalmi légkör alakuljon ki, amelyben szívesen segít mindenki a másikon, tudva, ha bajba kerül, rajta is segíteni fognak. Sok más mellett a közösségi szolgálat ezt is célozza.

Az 50 órát több projekt keretében, több év alatt is lehet teljesíteni. Ennek az az előnye, hogy többféle dolgot tudsz kipróbálni. Arra is van lehetőség, hogy az 50 órát egy nagy projekt révén vagy több év alatt lefutó program keretében teljesítsd. Ha jól készítek elő, és szívvel-lélekkel végzitek a feladatokat, számotokra is nyilvánvaló lesz, hogy egy fantasztikus programnak és életre meghatározó élménynek lettetek részesei.

A(z) ..... iskola
 ..... nevű
 ..... osztályos tanulójának a ...../..... tanévre.

.....

intézményvezető aláírása
 (P. H.)

A(z) ..... iskola
 ..... nevű
 ..... osztályos tanulójának a ...../..... tanévre.

.....

intézményvezető aláírása
 (P. H.)

A(z) ..... iskola
 ..... nevű
 ..... osztályos tanulójának a ...../..... tanévre.

.....

intézményvezető aláírása
 (P. H.)

Sor- szám	Dátum	Órátlól óraig	Tevékenység	Élményeim/tapasztalataim	Igazoló aláírás
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					

Sor-szám	Dátum	Órátl óráig	Tevékenység	Élményeim/tapasztalataim	Igazoló aláírás
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					

Sor-szám	Dá- tum	Órátl óráig	Tevékenység	Élményeim/tapasztalataim	Igazoló aláírás
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					
21.					

A sorok száma tetszés szerint bővíthető.

Együttműködési megállapodás (tervezet, minta)
Együttműködési megállapodás (tervezet, nem kötelező érvényű minta)

Iktatási szám: ...../2014.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS
AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT
KÖZÖS LEBONYOLÍTÁSÁRÓL

amelyet egyrésztől   iskola:
székhely:
képviselő:
OM-azonosító:
a továbbiakban: Iskola

másrésztől   név:
székhely:
képviselő:
a továbbiakban: Szervezet
a továbbiakban együtt: Felek

kötöttek a mai napon, az alábbi feltételekkel:

1. A megállapodás előzményei, körülményei, célja:

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvényben foglaltaknak megfelelően az iskolai közösségi szolgálat megszervezésében a Felek az e megállapodásban rögzítettek alapján együttműködnek. A Felek kölcsönösen törekednek arra, hogy az érintett tanulók teljesíteni tudják az 50 órás kötelezettségüket.

2. Az Iskola kötelezettségei, vállalásai*:

* hol, mikor, milyen időközönként, hány tanulót irányít a Szervezethez, mikor és milyen formában szervezi meg a tanulók felkészítését, majd a program zárását stb.

3. A Szervezet kötelezettségei, vállalásai*:

* hol, mikor, milyen időközönként, hány tanuló tevékenységét szervezi meg és biztosítja a feltételeket, mentort, eszközt stb.

Továbbá:

(1) A fogadó szervezet köteles biztosítani:

- a) az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos tevékenységhez szükséges feltételeket,
- b) ha szükséges, pihenőidőt,
- c) a közösségi szolgálattal összefüggő tevékenység ellátásához szükséges tájékoztatást és irányítást, a balesetvédelmi és felelősségvállalási ismeretek megszerzését,

d) a tizennyolcadik életévét be nem töltött tanuló, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú tanuló esetén a közösségi szolgálati tevékenység folyamatos, szakszerű felügyeletét,

e) a szervezet érvényes házirendjének megismertetését.

(2) Ha a jelen megállapodás másként nem rendelkezik, a fogadó Szervezet gondoskodik a közösségi szolgálati tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásról, szállításról, szállásról és étkezésről.

(3) A tanuló köteles

a) a közösségi szolgálat tevékenységet a fogadó szervezet utasításai, a tevékenységekhez kapcsolódó felkészítésen, a balesetvédelmi és felelősségvállalási tájékoztató elhangzottak szerint, az előírásokat elfogadva végezni,

b) a szervezet érvényben lévő házirendjét betartani.

(4) Ha az utasítás végrehajtása kárt idézhet elő, a tanuló köteles erre az utasítást adó figyelmét felhívni. A tanuló nem felel az általa okozott kárért, amennyiben figyelemfelhívási kötelezettségének eleget tett.

(5) A tanuló által a közösségi szolgálat során végzett tevékenységgel összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Amennyiben a kárt a tanulónak felróható magatartás okozta, – a jelen szerződésben eltérő rendelkezés hiányában – a fogadó szervezet a tanulótól követelheti kárának megtérítését.

(6) Amennyiben a tanuló bizonyítja, hogy:

a) a testi sérüléséből, illetve egészségkárosodásából eredő kára,

b) a tulajdonában vagy használatában álló, a közösségi szolgálattal összefüggésben végzett tevékenység ellátásához szükséges dologban a közösségi szolgálati tevékenység végzésének helyén keletkező kára a Szervezettől kapott utasítással összefüggésben következett be, a fogadó szervezet akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt működési körén kívül eső elháríthatatlan ok vagy kizárólag a tanuló elháríthatatlan magatartása okozta. A fogadó Szervezetnek nem kell megtérítenie a kárnak azt a részét, amely a tanulónak felróható magatartásából származott.

(7) Az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő tanuló (vétőképes kiskorú) által maga által elszenvedett kár, vagy harmadik személynek okozott kár esetén a felügyeletére köteles gondozója az okozott kárért a károkozóval egyetemlegesen felelős. Az iskolai közösségi szolgálati tevékenység során felügyeletre köteles gondozónak az Intézmény által az iskolai közösségi szolgálati tevékenység felügyeletével, számára utasítás adási joggal rendelkező alkalmazott tekintendő.

(8) A kár esetén károsultnak (az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő tanulónak, illetve harmadik személy károsultnak) kell bizonyítania, hogy a gondozó kötelességét felróhatóan megszegte.

(9) Nem tekinthető a gondozó kötelezettségszegésének, ha a kár azért következett be, mert az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő tanuló a Szervezettől kapott egyedi utasítást, a vele ismertett szabályzat rendelkezéseit megszegte. A gondozó felelőssége, hogy a tanuló nem végezhet olyan tevékenységet, amely képesítési előíráshoz kötött.

4. Az Iskola részéről a program felelőse és kapcsolattartója

..... név,
elérhetőségei: ..... telefonszám, e-mail

5. A Szervezet részéről a program felelőse és kapcsolattartója

..... név,
elérhetőségei: ..... telefonszám, e-mail

5.1 A mentor neve, feladatköre és elérhetőségei

..... név, feladatkör:
.....
elérhetőségei: ..... telefonszám, e-mail

6. A programmal kapcsolatban felmerülő költségek és annak kötelezettségvállalója*

* amennyiben szükséges

7. A program ütemezése

7.1. A programismertető/felhívás* elkészítése

Határidő:

Felelős:

* a Szervezettel egyeztetett tevékenységi lehetőségekre épülve

7.2. A programismertető/felhívás közzététele*

Határidő:

Felelős:

Módja:

* a tanulók/szülők tájékoztatása a Szervezetnél végezhető tevékenységi lehetőségekről

7.3. A tanulók részére a „Jelentkezési lap” benyújtására szolgáló határidő

7.4. A programról szóló döntés meghozatala*

Határidő:

Felelős:

* a tanulók/jelentkezései alapján a Szervezethez delegáltak a végezhető tevékenység szerinti bontásban

7.5. A tanulók/szülők értesítése a döntésről

Határidő:

Felelős:

Módja:

7.6. A tanulók felkészítése*

Határidő:

Felelős:

* a tanulók felkészítése az iskolai koordinátorral vagy a Szervezettel közösen végezhető (célszerű tevékenységi körönként külön-külön szervezni)

7.7. A tanulók megfelelő helyszínre irányítása

Határidő:

Felelős:

7.8. A program folyamatos kísérése, nyomon követése

Határidő:

Felelős:

7.9. A program lezárása a tanulókkal

Határidő:

Felelős:

* a program zárása a tanulókkal, az iskolai koordinátorral vagy a Szervezettel közösen végezhető (célszerű tevékenységi körönként külön-külön szervezni)

7.10. A program lezárása a Felek között (beszámoló, elszámolás, ellenőrzés)

Határidő:

Felelős:

8. A program megvalósulása során felmerülő módosítási kérelmek bírálatának menete

8.1. A Felek a jelen megállapodásban megfogalmazottak módosítására irányuló jelzését követően – indokolt esetben – a módosítás tervezetét elkészítik. A szerződésmódosítást aláírásukkal hagyják jóvá.

9. A Felek elállási, felmondási joga

9.1. A Felek a jelen megállapodástól való elállásra vagy a megállapodás azonnali hatályú felmondására jogosultak, ha:

- a jelen megállapodásban a megvalósításra meghatározott kezdő időponttól számított három héten belül a tevékenység nem kezdődik meg, vagy a Felek a nekik felróható okból nem kezdeményezik, és a késedelem okáról ezen idő alatt írásban sem mentik ki, vagy
- olyan körülmény merült fel vagy jut a Felek tudomására, amely alapján a program teljesülése kétségesse válik, vagy más irányt vet, vagy
- a jelen megállapodásban meghatározott feladat megvalósítása meghiúsul, tartós akadályba ütközik, vagy a jelen megállapodásban foglalt ütemezéshez képest jelentős késedelmet szenved, vagy
- a Felek valamelyike a neki felróható okból megszegi a jelen megállapodásból, illetve az azzal kapcsolatos jogszabályokból eredő kötelezettségeit, így különösen nem tesz eleget kötelezettségének, és ennek következtében a jelen megállapodásban meghatározott feladat szabályszerű megvalósítását nem lehet nyomon követni.

9.2. A Felek rögzítik továbbá, hogy a jelen megállapodással összefüggő adatok nem minősülnek üzleti titoknak, nem tarthatóak vissza üzleti titokra hivatkozással, amennyiben azok megismerését vagy nyilvánosságra hozatalát közérdekből elrendelik.

9.3. A Felek a jelen megállapodásból eredő esetleges jogvitákat elsősorban tárgyalásos úton kötelesek rendezni.

9.4. A jelen megállapodásban nem vagy nem kellő részletességgel szabályozott kérdések tekintetében a magyar jog szabályai – elsősorban a Polgári törvénykönyv – az irányadók.

A felek a jelen, ... oldalból álló megállapodást elolvasták, megértették, és mint akaratukkal mindenben megegyezőt, jóváhagyólag írták alá.

A jelen megállapodás 2 darab eredeti, egymással teljes egészében megegyező példányban készült, amelyből 1 darab az Iskolánál, 1 darab a Szervezetnél marad.

Dátum ....., 2014. .... hónap ..... nap

Mellékletek:

az Iskola részéről

a Szervezet részéről

IGAZOLÁS A KÖTELEZŐ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLATON TÚLI ÖNKÉNTES TEVÉKENYSÉGRŐL

Diák neve:

.....
.....

Oktatási intézmény neve, címe:

.....

Fogadóintézmény neve, címe:

.....

Közösségi szolgálat / önkéntes tevékenység koordinátora:

.....

Alulírott, mint a ..... intézmény vezetője igazolom, hogy .....nevű tanuló intézményünkben a jogszabályokban előírt iskolai közösségi szolgálatot teljesítette. Igazolom továbbá, hogy a kötelező 50 órán felül:

1. 201... ..... – 201... ..... -ig intézményünkben:
.....feladatot látott el.
2. 201... ..... – 201... ..... -ig intézményünkben:
.....feladatot látott el.
3. 201... ..... – 201... ..... -ig intézményünkben:
.....feladatot látott el.

Összesen : ..... azaz

..... óra **önkéntes** tevékenységet végzett.

Felsőfokú tanulmányai szempontjából releváns feladatként:

.....

..... végzett,

..... mentor vezetésével.

Jelen igazolás elválaszthatatlan melléklete az „önkéntes tevékenység munkanaplója”.

....., 201... ..

.....

igazgató

P.H.

A pedagógus felkészülését segítő projektminta

A projekt elnevezése

helyi probléma, amire választ ad óraszám (60 perccel számolva) helyszín	környezeti, szociális, egészségügyi, oktatási, társadalmi fogadó intézmény székhelye, külső helyszínek, közterület, oktatási intézmény
lehetséges tevékenységek szükséges előkészületek	a tevékenységi körtől függően kapcsolatfelvétel, egyeztetések a tevékenységi körökről, felelősökről, felkészítésről; a tevékenységhez szükséges eszközök, alapanyagok beszerzése, a fogadó intézmény felkészítése, résztvevők felkészítése; a szülőkkel, diákok- kal való egyeztetés; feladatkörök kiosztása, modellezése
a tevékenység segítségével fejlesztett készségek, képes- ségek, attitűdök	együttműködés, empátia, szervezőkészség, megbízhatóság, önismeret, kreativitás, elfogadás, kitartás, értő figyelem, döntéshozatal, kritikus gondolkodás, érzelmi intelligencia, önbizalom, felelősségvállalás, állampolgári kompetencia, vezetői készségek, szociális érzékenység, társadalmi felelősségvállalás, kom- munikációs készség, konfliktuskezelés, problémamegoldás
várható nehézségek a tevékenységeket kísérő személy neve, a kísérés módja az élmények feldolgozásának módja szükséges eszközök módszertani eszközök	csoportosan, egyéni beszámoló, közös értékelés, párbeszéd stb. kitűző vagy póló, kesztyűk, ásó stb. kooperatív módszerek, SWOT-analízis, interjú, kérdőív stb.
együttműködési lehetőségek más szervezetekkel a projekt kapcsán	civil szervezet, önkormányzat, szponzorcégek stb.

A következőekben felsorolt jogszabályok rendelkezéseit segítségül szánjuk a közösségi szolgálat megszervezéséhez. A „Segédlet” egyes fejezeteiben hivatkozunk is néhány konkrét elemre, melyet ajánlunk figyelembe venni a közösségi szolgálat iskolai megszervezésekor.

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény hatálya alá tartozhat az iskolai közösségi szolgálat 50 óráján felül, még a tanulói jogviszony ideje alatt végzett segítő, önkéntes tevékenység. Ajánljuk ennek intézményi elismerését!